

ÅRSREDOVISNING 2015

SVENSKA KYRKANS NATIONELLA NIVÅ

INNEHÅLL

Ärkebiskopen	3
Generalsekreteraren	6
Fakta om Svenska kyrkan	9
Verksamhetsberättelse	11
Så här styrs Svenska kyrkan	28
Stiften i Svenska kyrkan	30
Förvaltningsberättelse	33
Resultaträkning	38
Balansräkning	39
Kassaflödesanalys	40
Noter	41
Kyrkostyrelsen	58
Revisionsberättelse	61
För dig som vill veta mer	62
Bildgalleri	63

SJÄLV- MARGINALI- SERINGENS TID ÄR FÖRBI

*Människor i nöd kan inte bordläggas. Och i längden kan ingen bevara sin värdighet som människa samtidigt som grannarnas värdighet trampas på. Med den övertygelsen har församlingar, stift och nationell nivå det gångna året arbetat intensivt för att välkomna och hjälpa människor som sökt sig hit på flykt från krig och förföljelse. Den som vill följa Jesus kan inte annat än att visa medmänsklighet: *Jag var hemlös och ni tog hand om mig* (Matt 25:35).*

UNDER ÅRET SOM gått kan ingen slå sig för bröstet och säga att man gjort tillräckligt. Det kan inte Svenska kyrkan heller. Men genom våra samarbetspartner och vårt eget arbete har vi gjort skillnad. Vi har funnits och finns med hela vägen; i krigs- och konfliktområden, längs flyktvägarna och i våra församlingar. Vi ger humanitär hjälp och arbetar med psykosocialt stöd. I Sverige har kyrkan blivit mötesplats på många sätt: språkcaféer, lek, kläder, rådgivning. Kyrkans gudstjänstgemenskap är en av alldeles för få platser där en nyanländ kan vara med och bidra redan från första början. Den stödfunktion för det lokala arbetet med flyktingar och asylsökande som kyrkostyrelsen beslutat om har tagit form.

Jag har många gånger fått svara på frågan om vi inte bör prioritera vår hjälp till kristna människor. Det teologiska svaret är: Genom dopet finns det helt klart ett särskilt band kristna emellan. Men just dopets kallelse till ett liv i tro och kärlek betyder också att engagemanget för utsatta människor inte kan göras beroende av trostillhörighet. Det finns ett gemensamt uppdrag att värna om människor i nöd och att vårda den skapelse som är förutsättningen för allas liv. Svaret som kyrkoledare i Mellanöstern ger är: Se oss som medborgare, insatta i våra sammanhang; gör inte uppdelningar som kanske passar er hemmaopinion, men i själva verket skadar oss mer än de hjälper oss.

Behoven ser inte ut att minska. Vi verkar vara inne i en period av ökande migration i världen, vilket har hänt förr i historien. Det kommer att innebära belastningar för kyrka och samhälle. Belastningar som känns av, men som också kan skapa nya möjligheter.

En glädjande nyhet under året var när *Förtroendebarmetern* publicerades och visade på en signifikant positiv förändring för Svenska kyrkan.¹ Samtidigt som samhällsoron ökar har också förtroendet för Svenska kyrkan vuxit. Vi vet förstås att förtroende är en färskvara som kan raseras på kort tid, men jag tror att det är rätt att säga att vi uppfattas som en röst som inte väjer för komplexiteten i stora samhällsfrågor och som talar tydligt om medmänsklighet och människovärde.

1 <http://svenskakyrkan.se/1241255>

Vårt diakonala arbete har högt anseende. Dessutom har jag mött en ny lyhördhet för det som är grunden för allt vi gör: Evangeliet om Jesus Kristus.

Inför samhällsutmaningar kunde det för tio år sedan heta: Varför ska kyrkan blanda sig in i detta? Samma människor kan idag fråga: Varför gör kyrkan inget? Därmed inte sagt att den ena frågan är lättare än den andra. Men Svenska kyrkan behöver inte lägga tid på att bevisa för sig själv eller andra att kyrkan är relevant. Självmarginaliseringens tid är förbi.

Initiativet för undervisning och mission, *Dela tro dela liv*, utvecklas; lovande delsatsningar har beslutats av kyrkostyrelsen och nya idéer genereras fortlöpande i församlingar och stift. Baserat på egna erfarenheter och på det vi kan lära oss av andra kyrkor behöver vi nu bygga vidare. Det är dags att arbeta fram ett systematiskt och samordnat kristet bildningsprogram för vår kyrka.

Det gångna året har jag som ärkebiskop haft förmånen att få möta ett stort antal kyrkoledare, både på hemmaplan och internationellt. Jag har träffat mina nordiska kollegor, besökt påven i Rom och ärkebiskopen av Canterbury samt talat till den engelska kyrkans kyrkomöte. Svenska kyrkans biskopskollegium har fått vara värdar för fjorton kollegor från den Evangelisk lutherska kyrkan i Tanzania och tagit emot Hans Helighet Påven Tawadros II från den koptisk ortodoxa kyrkan. I vår tid, där många av utmaningarna är globala och gränsöverskridande är det ekumeniska arbetet av största vikt. Både Jesus och världen nödgår oss att tala med en röst, så mycket vi bara kan.

Må Guds goda ande leda vår kyrka till insikt och handlingskraft också kommande år!

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP OCH ORDFÖRANDE I KYRKOSTYRELSEN

EN KYRKA I FÖRÄNDRING

GENERALSEKRETERAREN HAR ORDET

Kyrkan söker inga gränser. Världen behöver sammanhållning, öppenhet och samverkan. Gud värnar sin värld på många sätt och Svenska kyrkan finns mitt i flödet av alla goda krafter på det sätt som vi kan. Vi lever i en värld i förändring där också Svenska kyrkan förändras.

I STOR GLÄDJE konstaterar jag att 6,2 miljoner människor väljer att vara medlemmar i Svenska kyrkan och vi är därmed den största organisationen i det svenska civilsamhället. Jag tror människor längtar efter mening, livsmod och sammanhang, vi vill uppleva kyrkorummet och ta del av den kraftkälla som gudstjänsten utgör och dela tro och liv med andra. Många människor deltar i Svenska kyrkans rika kultur- och musikarrangemang vars utbud har både bredd, djup och kvalitet. Musiken i Svenska kyrkan berör och tar vid när det saknas ord.

Svenska kyrkan har bredd i sin verksamhet och de stödande och sammanhållande insatserna på nationell nivå är därför omfattande och sidorna i denna årsredovisning kan bara spegla en bråkdel av allt vi är och gör. Jag är glad över att vara en del av Svenska kyrkans arbete, att bidra och samverka med stiftet så att församlingarna kan fullfölja sin grundläggande uppgift varje dag. Och tillsammans fortsätter vi denna goda utveckling. Låt mig lyfta fram två områden av större betydelse:

KYRKA MITT I FLYKTINGSITUATIONEN

Under året som gått då människor tvingats på flykt undan krig och förföljelse i världen och vi upplevt en flyktingsituation som Europa inte varit med om sedan andra världskriget, har det funnits stora förväntningar på Svenska kyrkan. Genom humanitära insatser samordnade primärt inom *Action by Churches together*, *ACT-alliansen*, har Svenska kyrkan räddat liv och lindrat nöd i akuta situationer i Mellanöstern och i andra delar av världen. Detta sker parallellt med vårt långsiktiga utvecklingsarbete där vi stärker samsarbetskyrkor och organisationer i ett fyrtiotal länder i Afrika, Latinamerika, Mellanöstern och Sydostasien till att motverka orättvisor och fattigdom och ett påverkansarbete i vårt eget samhälle.

Trots att enbart en rännil av alla människor på flykt når Sverige, står vi inför en stor utmaning. Stift och församlingar utvecklar tillsammans med andra organisationer former för mottagande av asylsökande och flyktingar och många verkar engagerat för en hållbar integration. Svenska kyrkans medarbetare, både anställda, förtroendevalda och ideella har på många platser omprioriterat i ordinarie verksamhet och öppnat famnen för människor på flykt. Den nationella nivån i Svenska kyrkan har för detta i samverkan med stiftet tillskjutit ekonomiska medel, kompetens och samordning. För den enskilda människan som söker sin tillflykt till Sverige kan ett möte i Svenska kyrkan vara livsavgörande och som kyrka har vi sett att vi kan göra skillnad för många.

EN EKONOMISKT HÅLLBAR KYRKA

Det är nödvändigt att effektivisera Svenska kyrkans administrativa funktioner i samarbete med stiftet och hjälpas åt med gemensamma lösningar. Det åstadkommer bättre och likvärdig kvalitet och arbetet blir kostnadseffektivt. Under året har dessa strävanden intensifierats och flera nya steg har tagits. Några av nycklarna till en ekonomiskt hållbar verksamhet i framtiden är bl.a. en gemensam IT-plattform, samverkan kring ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd. Detta frigör lokala resurser och tillmötesgår medlemmarnas önskan om att våra begränsade medel ska användas klokt och ansvarsfullt till förmån för kärnverksamheten. En annan av nycklarna är samverkan med stiftet vad gäller våra kyrkor och andra fastigheter. I maj månad presenterades en utredning, *Gemensamt ansvar*, som ger förslag till effektiv fastighetsförvaltning av Svenska kyrkans 16 000 byggnader, hantering av övertaliga kyrkor samt ändringar i systemet för ekonomisk utjämning. Detta i syfte att säkerställa ett hållbart rikstäckande ansvar för det levande kulturarv vi förvaltar.

Det är en förmån att verka som generalsekreterare i Svenska kyrkan och att få vara en del av vårt breda arbete. Samverkan är en viktig förutsättning för en fortsatt god utveckling och den nationella nivån vill fortsatt vara en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan som ger stöd till stiftet och bidrar till församlingarnas möjlighet att utföra sitt grundläggande uppdrag.

HELÉN OTTOSSON LOVÉN
GENERALSEKRETERARE

FAKTA OM SVENSKA KYRKAN 2015

ORGANISATIONEN, MÄNNISKORNA & SIFFRORNA

- Svenska kyrkan bestod 2015 av 1 365 församlingar och 31 utlandsförsamlingar. Församlingens uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission.
- Svenska kyrkan har cirka 6,2 miljoner medlemmar, 63,2 procent av befolkningen.
- Under 2015 firades omkring 400 000 gudstjänster med nästan 15,5 miljoner deltagare*. En tredjedel av gudstjänsterna är dop, konfirmation, vigsel och begravning.
- I omkring 5 000 körer sjunger 93 000 människor i alla åldrar.*
- Antalet kyrkor och kapell som ägs av Svenska kyrkan uppgår till 3 400, av dem är 3 000 skyddade av kulturmiljölagen.
- Besökare i Svenska kyrkans öppna verksamhet för barn och unga 0–19 år var omkring 1,7 miljoner under 2014*.
- Närmare 28 000 ungdomar konfirmerades under året.
- Svenska kyrkans internationella arbete samlade in 197 miljoner kronor. Utöver detta fick kyrkan 177 miljoner kronor i bidrag, från främst Sida, Radiohjälp och EU för sina internationella insatser.
- Verksamheten på nationell nivå utförs till största delen vid kyrkokansliet i Uppsala med ca 380 anställda. Utomlands arbetar närmare 100 personer.
- Under 2015 fanns 20 628 anställda och cirka 35 000 förtroendevalda i Svenska kyrkan. Därutöver engagerar sig många ideellt.
- Verksamheten i församlingarna finansieras till största delen av kyrkoavgiften. 89 procent av avgiften går till den lokala församlingen, 11 procent till stiftet och den nationella nivån.
- Enligt MedieAkademiens årliga förtroendebarmeter har förtroendet för Svenska kyrkan ökat med sex procent sedan 2014 och med totalt tio procent sedan 2010.
- Det bokförda värdet på Svenska kyrkans samlade tillgångar uppgick 2015 till 48,9 miljarder. En del av tillgångarna, som värdepapper, ger avkastning, medan till exempel kyrkobyggnaderna medför stora kostnader. Den ekonomiska förvaltningen sker med etisk hänsyn och med krav på god avkastning.

*I omkring 5 000
körer sjunger
93 000 människor
i alla åldrar.**

*Exakta uppgifter för 2015 finns i juni 2016.

VERKSAMHETS- BERÄTTELSE

OM ÅRET SOM GÅTT

UPPDRAGET

Det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan rymmer en rik mångfald av verksamheter som uttrycker den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Den primära enheten är församlingen, vars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv.

På nationell nivå, vars verksamhet denna årsredovisning avser, tar kyrkostyrelsen ansvar för Svenska kyrkans gemensamma angelägenheter:

- Omvärld och relationer, där företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund samt internationell mission och diakoni ingår,
- stöd till stift och församlingar, som bl.a. innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, utbildning för tjänst i Svenska kyrkan, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativa stödfunktioner samt
- normering, tillsyn och förvaltning.

OMVÄRLD OCH RELATIONER

FÖRETRÄDARSKAP

Svenska kyrkan utövar ett aktivt företräderskap

genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare, lämna remissyttranden samt genom att vara en aktiv röst i samhällsdebatten. Svenska kyrkans budskap ska ha tydlig teologisk grund, vara väl sammanvägda mellan kyrkans olika verksamheter och perspektiv samt ha tydlig grund i beslutade policys. Det innebär att tillföra teologiska perspektiv och tala tydligt om ansvar, människovärde, upprättelse och frihet i de sammanhang där viktiga beslut fattas och genomförs, inom politik, förvaltning, ekonomi och i det civila samhället.

ÄRKEBISKOPEN

Svenska kyrkans främsta företrädare är ärkebiskop Antje Jackelén. Den rådande flyktingsituationen har medfört flera medieframträdanden för ärkebiskopen om ansvaret att hjälpa dem som flyr krig och förföljelse. Förutom aktiv medverkan i det offentliga samtalet om migration, har ärkebiskopen under året bl.a. krävt en öppen diskussion om svensk export av krigsmaterial, värnat samernas urfolksrättigheter samt fördömt antisemitism. Ärkebiskopen har fört samtal i sakfrågor med kultur- och demokratiministern och justitie- och migrationsministern vid ett antal tillfällen samt med civilministern och biståndsdministern. Under året har ärkebiskopen också fört samtal med Palestinas president Mahmoud Abbas och Israels ambassadör Isaac Bachman och i media uttryckt både sin oro för den ökade antisemitismen och för islamofobin i Europa.

I maj mötte ärkebiskopen påven Franciskus i privataudien i Vatikanen och mötet beskrevs både som ett formellt och ett varmt personligt möte. Påven uttryckte sin tacksamhet för det Sverige gjort genom åren för latinamerikanska flyktingar under diktaturtiden. Han betonade också betydelsen av kyrkornas

I maj mötte ärkebiskopen påven Franciskus i privataudiens i Vatikanen och mötet beskrevs både som ett formellt och ett varmt personligt möte.

arbete för enhet, ekumeniken, både bakåt i tiden sedan andra Vatikankonciliet, som avslutades 1965, och framåt inför det snart stundande gemensamma högtidlighållandet av reformationen den 31 oktober 2016.

Ärkebiskopen startade under våren en podcast, *Prata till punkt med ärkebiskopen*, där hon samtalar om existentiella frågor, kristen tro, och om det goda samhället med inbjudna gäster. I ett medioklimat med högt tempo och korta filmklipp vill hon ge utrymme för längre samtal där det finns möjlighet att tänka högt, tala till punkt och reflektera nyfiket även över de frågor som ofta inte ställs. Hittills har elva avsnitt spelats in och det senaste samtalet genomfördes med Leymah Gbowee, medborgarkämpe från Liberia som tidigare mottagit Nobels fredspris. SVT:s kulturnyheter deltog när första podden introducerades och den har fått stor medial uppmärksamhet.

Ärkebiskopen utsågs under året till hedersdoktor vid Lutheran School of Theology i Chicago och fick utmärkelsen för sin teologiska forskning, särskilt i mötet mellan religion och naturvetenskap samt för sitt ledarskap i den kristna kyrkan.

BISKOPARNA

I augusti möttes de 14 biskoparna i Svenska kyrkan och 14 biskopar från Lutherska kyrkan i Tanzania på Rättviks stiftsgård. Mötet syftade till att fördjupa de förtroendefulla relationerna mellan ledningarna i de två kyrkorna, genom att öka förståelsen för den kontext och de utmaningar kyrkorna står inför. Mötet resulterade i ett gemensamt uttalande med uppmaningar till de två kyrkorna och ett antal åtaganden för biskoparna.

Under året vigdes Fredrik Modéus till biskop i Växjö stift samt Johan Dalman och Mikael Mogren till biskopar i Strängnäs stift respektive Västerås stift.

ETT BISKOPSBREV OM DIAKONI

Ett biskopsbrev uttrycker det som Svenska kyrkans biskopar gemensamt vill förmedla till medarbetare, medlemmar och till samhället i stort. I slutet av året presenterades *Ett biskopsbrev om diakoni*. Diakoni är kristen medmänsklighet, kärlek och omsorg som kan visas i möten med utsatta och ensamma, i strategisk samhällsanalys, organisering av ideellt engagerade samt opinionsbildning. I brevet finns bakgrund, motiv och biskoparnas syn på vad diakoni innebär i 2000-talets samhälle. Med brevet vill biskoparna ge grundläggande ramar som utgångspunkt för vidare studier, utveckling och nysatsning i Svenska kyrkan.

ALMEDALEN OCH BOK- OCH BIBLIOTEKSMÄSSAN

En viktig kontaktyta är politikerveckan i Almedalen. Tillsammans med Visby stift och Visby domkyrkoförsamling genomfördes ett brett program med gudstjänster, egna seminarier, deltagande i andra organisationers seminarier och samtal med samtliga riksdagspartiers företrädare i domkyrkans *Nikodemussamtal*. Tillsammans med biståndsorganisationer genomfördes också seminarier och diskussioner på det internationella torget. Detta år utvidgades kvällsprogrammet i domkyrkan till att även omfatta tre Nikodemussamtal med kulturpersonligheter.

Bok- och biblioteksmässan i Göteborg är också en viktig mötesplats. På *Se Människan*-scenen genomförde Svenska kyrkan 67 författarsamtal samt morgonmeditationer varje dag. Nästan 13 500 besökare tog del av scenprogrammet under mässans fyra dagar. Det är en kraftig ökning av antalet besök från förra året, vilket kan jämföras med antalet besök på mässan i sin helhet som minskade detta år. Det ökade antalet besök på Svenska kyrkans scen beror på en målmedveten

strävan att öka kvalitén på scenprogrammets sammansättning och samarbetet med bokförlagen. I år fanns dessutom en ny och utökad monteryta som gjorde det praktiskt möjligt för fler besökare att ta del av samtalen. Därtill erbjöds sju längre seminarier i samarbete med bokmässan, medverkan på internationella torget bl.a. tillsammans med *Right Livelihood Award* och *Riksförbundet för sexuellt likabehandling*, *RFSL*, en litterär gudstjänst som sändes i Sverige Radio P1 samt utställningar till *Fotografiska stråket* på mässan. En månad efter genomförd Bokmässan har filmerna från scenprogrammet visats över 38 300 gånger på Svenska kyrkans Youtubekanal.

RELATIONER TILL ANDRA KYRKOR, SAMFUND OCH RELIGIONER

Svenska kyrkan har officiella relationer till andra kyrkor och samfund. Inom ramen för detta arbete deltar Svenska kyrkan i ekumeniska samtal på olika nivåer, i dialog för att lära känna andra kyrkor på djupet, bearbeta teologiska skiljaktigheter samt söka gemensamma formuleringar och samarbete för fred och rättvisa. Svenska kyrkan och Ekumeniakyrkan har under hösten låtit ett förslag på ekumenisk överenskommelse, om samverkan mellan kyrkorna, gå på remiss i respektive kyrka. Detta efter att både teologiska och pastorala aspekter har bearbetats under en längre tid. Det finns en vilja att fortsätta utveckla och fördjupa gemenskapen mellan kyrkorna.

Kyrkomötet beslutade under året, efter en åtta år lång process, att Svenska kyrkan ska ingå en ekumenisk överenskommelse med de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechtunionen och den träder i kraft när de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechtunionen för sin del fattat beslut att ingå den ekumeniska överenskommelsen med Svenska kyrkan. Det finns en samsyn i förkunnelsen av evangeliet och i sakramentsförvaltningen och därmed skulle präster kunna tjänstgöra i varandras kyrkor.

Sveriges Interreligiösa Råd har utgjort ett nav i arbetet med dagsaktuella frågor om migration, situationen i Mellanöstern och det mångkulturella samhället. I börjat på året deltog ärkebiskopen tillsammans med 15 andra företrädare för olika religioner och trossamfund i manifestationen *Vägra hata* som fick stort utrymme i sociala medier. Människor som deltog tog avstånd från alla former av aggressivitet, hat och våld i religionernas namn, både när det kommer utifrån och när det finns i de egna sammanhangen. Budkavlar om fred och mot hat lästes upp i samband med bön och gudstjänst i moskéer, synagogor, kyrkor och andra heliga rum på flera orter i Sverige och i februari uppvaktades kultur- och demokratiministern. I manifestationen uttryckte man att religionernas bidrag till samhällsbyggande och demokratisk utveckling i Sverige och världen måste lyftas fram. Flera biskopar har under året offentligt fördömt attackerna mot moskéer och synagogor i Sverige och hoten mot syrianska kristna i Göteborg, genom offentliga uttalanden.

Svenska kyrkan är medlem i *Sveriges kristna råd*, SKR, där man under året bl.a. arbetat med människosynsfrågor samt frågor relaterade till flyktingsituationen i Sverige. *Lutherska världsförbundet*, LVF, samlar de lutherska kyrkorna på global nivå. Inom ramen för vårt medlemskap i LVF har Svenska kyrkan bl.a. deltagit med representanter i en dialog mellan LVF och den pentakostala världsoorganisationen, Pingströrelsen. Svenska kyrkan är även medlem i *Kyrkornas*

LUTHERSKA VÄRLDSFÖRBUNDET

Lutherska världsförbundet, LVF, är ett internationellt samarbetsorgan för lutherska kyrkor. Förbundet bildades i Lund 1947 och har nu 145 medlemskyrkor fördelade på 98 länder och omfattande över 72 miljoner medlemmar.

KYRKORNAS VÄRLDSRÅD

Kyrkornas världsråd, KV, är en kristen samslutning av 345 kyrkor (2012) vars huvudsakliga mål är kristen enhet, att kristna över världen ska samverka. KV samlar kyrkor och samfund från 110 länder och representerar 500 miljoner kristna från olika traditioner.

---

världsråd, KV. Svenska kyrkans medverkan i en delegation till den autonoma regionen Kurdistan i norra Irak där människor förföljs på grund av sin etnicitet och religion kan nämnas som exempel på arbete inom KV. Syftet med besöket var att uttrycka solidaritet och verka för skydd av kristna och religiösa minoritetsgrupper som tvingats fly till följd av den extremistiska Daesh inflytande i området. Svenska kyrkan har uttryckt sin oro över utvandringen av kristna, yasidier och andra religiösa och etniska minoriteter i Mellanöstern och stödjer flyktingarnas säkerhet och möjlighet att leva kvar i sina hem.

INTERNATIONELL MISSION OCH DIAKONI

Svenska kyrkan verkar för internationellt och ekumeniskt samordnade missions- och diakonala insatser samt ett långsiktigt utvecklingsarbete. Verksamheten formas utifrån en hållbar och strategisk samverkan tillsammans med andra kyrkor, ekumeniska nätverk och utvecklingsorganisationer. I kyrkostyrelsens uppdrag ligger också att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Det internationella arbetet finansieras främst genom insamlade medel, erhållna bidrag från Sida och allmän utjämningsavgift. Insamlingsarbetet till förmån för flyktingar i Europa och övriga delen av världen förstärktes under hösten och extra gåvor från enskilda givare dominerade insamlingsresultatet. Svenska kyrkans internationella arbete kontrolleras av Svensk insamlingskontroll och under 2015 genomfördes en revision i *Core Humanitarian Standards*.

LÅNGSIKTIGT UTVECKLINGSSAMARBETE

För att nå förändringar inom de områden som Svenska kyrkan valt att fokusera på, stödjer och samarbetar Svenska kyrkan med kyrkor, organisationer och nätverk i 40 länder i Afrika, Latinamerika, Mellanöstern och Sydostasien. Syftet med det långsiktiga utvecklingsarbetet är att arbeta med grundorsaker till orättvisor och fattigdom. Detta sker genom att Svenska kyrkan stärker samarbetspartner att agera rättighetsbaserat inom den civila sektorn för hållbara demokratiska, rättvisa och jämställda samhällen. Ett sådant arbetssätt stärker människors egna resurser och involverar dem i processer för att förbättra sina livsvillkor.

HUMANITÄRT BISTÅND

Svenska kyrkan räddar liv och lindrar nöd i akuta humanitära situationer. Detta samordnas och utförs primärt inom *Action by Churches Together*, *ACT-alliansen*, men även i samarbete med andra partner.

Under det gångna året har fler människor drivits på flykt än något år tidigare sedan andra världskriget och situationen eskalerade under hösten. De förödande humanitära konsekvenser som Daesh och andra terrorgrupper orsakar har skapat kritiska skyddsbehov. Svenska kyrkans stöd till ACT-medlemmen *Christian Aid* och till lokala partners arbete med syriska flyktingar och irakiska internflyktingar har därför intensifierats.

De ekonomiska medel som kyrkostyrelsen anslagit för utsatta människor i Mellanöstern har genom ACT-alliansen fördelats till humanitära insatser i Syrien och Irak, men även till de grannländer dit flyktingar sökt sig. Svenska kyrkan stödjer humanitära insatser i

---

ACT-ALLIANSEN

Svenska kyrkans internationella arbete är en del av ACT-alliansen, *Action by Churches Together*, ett globalt samarbete mellan kyrkor och organisationer för katastrofinsatser, utvecklings- och påverkansarbete.

Jordanien för syriska och irakiska flyktingar, inne i norra och federala Irak och på olika platser i Alepporegionen i Syrien. Svenska kyrkan har skickat personal till norra Irak och Jordanien samt stöttat ACT:s gemensamma arbete i Jordanien, Syrien och Libanon.

Svenska kyrkan har även bidragit till flyktingarnas mottagande i sydöstra Europa, deras basala behov av vatten, hygienartiklar, mat och tak över huvudet samt psykosociala insatser främst i Ungern, Serbien och Grekland. Detta har skett genom ekonomiskt stöd och personal på plats.

Personal från Svenska kyrkans humanitära pool har också tagits i anspråk för personalvårdande insatser och utbildning efter jordbävningen i Nepal i april och medel har anslagits till lokala ACT-partner för insatser i Pakistan, Burma och Filippinerna efter de översvämningar som drabbade dessa länder under året. Psykosociala insatser har också genomförts i Gaza.

FN:S KVINNOKONFERENS I SIGTUNA

Svenska kyrkan bjöd tillsammans med FN:s befolkningsfond, UNFPA, in till en interreligiös konsultation i Sigtuna i november med anledning av den växande polariseringen mellan FN:s rättighetsagenda och religiöst motiverade krav på att begränsa, framför allt kvinnors rättigheter. I konsultationen deltog huvudsakligen kvinnor aktiva inom teologi eller i funktioner som religiösa ledare med rötter i muslimsk, hinduisk, judisk och katolsk, såväl som protestantisk kristen tradition med företrädare för FN och biståndsorgan i Norden. Syftet var att öka kunskapen om mångfalden i religiösa traditioner samt främja dialog mellan FN och trosbaserade aktörer.

STÖD TILL STIFT OCH FÖRSAMLINGAR

Ett av kyrkostyrelsens uppdrag är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet. Visst utvecklingsarbete äger rum i samarbete med något eller några stift med särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde. Den nationella verksamheten ger stöd inom fyra områden som definierats av kyrkostyrelsen tillsammans med stiftet; stöd till församlingarnas grundläggande uppgift, kommunikation, omvärldsanalys och forskning samt administrativ samverkan.

Under det senaste året har samarbetet med stiftens kansliledningar utvecklats ytterligare och ett strategiskt utvecklingsarbete genomförs tillsammans med stiftet inom några valda verksamhetsområden, bl.a. inom administrativ samverkan och insatser påkallade av den akuta flyktingsituationen.

Ett förstärkt informationsarbete runt konfirmationen har inletts under året och utvecklingsarbete har initierats genom den med stiftet gemensamma flerårsstrategin *Krafttag konfirmation*. Stödet till stift och församling i att genomföra barnkonsekvensanalyser inför beslut fortsätter och är sedan en tid tillbaka en alltmer naturlig del av Svenska kyrkans strategiska beslutsprocesser, dock behövs fortsättningsvis reflektion och kvalitetsutveckling. Svenska kyrkan erbjuder *Jourhavande Präst* under den tid på dygnet när många andra resurser är stängda. Tjänsten kan nås på telefon via nödnumret 112 och på nätet via digitala brev eller som chatt. I Svenska kyrkans gender- och

I en situation där människor förlorat allt som ger glädje och mening i livet, hemmet, nära och kära har Svenska kyrkans många medarbetare, ofta ideella engagerade, bidragit med stöd i Sverige dit en del av flyktingarna tagit sin tillflykt.

mångfaldsarbete ingår att stärka församlingarnas kunskap om hbtq-frågor och att bidra till att utveckla miljöer där människor får ett gott bemötande.

OMVÄRLDSANALYS OCH FORSKNING

Den årliga kyrkostatistiken har utvidgats med ett större antal frågor rörande kyrkans diakonala arbete. De två större enkätundersökningarna, en extern till ett brett befolkningsunderlag och en intern inomkyrklig undersökning, används som planerings- och beslutsunderlag för kyrkostyrelsen. Det senaste året har frågor om ideellt engagemang följts upp och utvecklats.

Arbete sker även med att främja forskning inom det teologiska området och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden. Forskningsresultaten presenteras via publikationer, föredrag och konferenser. Antologier, forskningsöversikter samt vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar publiceras kontinuerligt. Den återkommande mötesplatsen *Svenska kyrkans forskardagar*, där ny forskning presenteras och stimuleras, genomfördes i oktober med ett sjuttio-tal forskare från cirka 15 länder med temat *Mending the World?! Possibilities and Obstacles for Religions, Church and Theology?*

NY KYRKOHANDBOK

Gudstjänsten utgör en kraftkälla för att verka i vardagen. Det mångåriga arbetet med att förnya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingarnas möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv. I december månad beslutade kyrkostyrelsen att skicka ett reviderat förslag till ny kyrkohandbok på remiss under våren 2016.

Kyrkohandboken består av gudstjänstordningar med böner och andra texter samt musik. Kyrkostyrelsen anser att transparens är viktigt och därför ska

samtliga kyrkoråd, stift, domkapitel och relevanta institutioner få möjlighet pröva gudstjänstordningarna och besvara remissen. Det reviderade handboksförslaget är en omarbetning av 2012 års förslag som prövades i 40 procent av församlingarna under ett år. Utifrån den första remissomgången har teologiska, språkliga och musikaliska förändringar gjorts. Det som utmärker det reviderade förslaget är att en ytterligare granskning av barn- och ungaperspektivet samt teologiska, språkliga och musikaliska bearbetningar som främjar traditionen och den praktiska användbarheten och tillgängligheten har gjorts. I det reviderade förslaget finns möjligheten till ökad flexibilitet, något som flera remissinstanser efterfrågar, inte minst utifrån ett barnperspektiv. Delar av kyrkohandboks-förslaget 2012 har översatts till svenskt teckenspråk, tre samiska språk, finska och meänkieli och nu pågår arbete med reviderade översättningar. Ett översättningsarbete pågår till flera varieteter inom romani.

FLYKTINGSITUATIONEN

Den katastrofala situation som tvingat miljontals människor på flykt undan konflikt, våld och misär under året har varit historisk. I en situation där människor förlorat allt som ger glädje och mening i livet, hemmet, nära och kära har Svenska kyrkans många medarbetare, ofta ideella engagerade, bidragit med stöd i Sverige dit en del av flyktingarna tagit sin tillflykt.

Svenska kyrkan har sedan lång tid arbetat i mötet med asylsökande och flyktingar inom sin diakonala verksamhet, både kortsiktigt och långsiktigt. Under årets akuta situation har det handlat om närvaro när människor anländer, hjälp med förnödenheter, rådgivning och på några platser även boenden. Många

Det pågår ett projekt i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Genom att stärka församlingarnas förmåga att möta människor och bedriva en hållbar och effektiv verksamhet som leder till att de som står utanför arbetsmarknaden kommer i arbete, praktik eller utbildning.

församlingar har erbjudit språkträning och mötesplatser av olika slag, utflykter, självvårdande samtal, psykosocialt stöd och aktiviteter för barn.

Generalsekreteraren aktiverade kyrkokansliets krisberedskap under september månad med anledning av flyktingsituationen. En inventering av pågående arbete i landet genomfördes och en plattform för utbyte av aktuell information skapades. Samtliga stift har varit engagerade och ur stiftsdirektorkollegiet bildades en särskild strategisk grupp för att tillsammans med kyrkokansliet identifiera och initiera angeläget arbete med flyktingar och asylsökande som kan komma alla stift till del. En nationell stödfunktion inom området migration, *Support migration*, som ska samla aktuell, relevant och pålitlig information om flyktingkrisen på ett och samma ställe på Svenska kyrkans intranät tas i bruk i början på 2016 till stöd för församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Stöd kommer att ges både via webben och på telefon.

I juni fördelade kyrkostyrelsen i samråd med stiftet fem miljoner kronor till församlingar runt om i landet som ansökt om medel efter ett beslut om särskilt flyktingstöd i kyrkomötet 2014. I september beslutade dessutom kyrkostyrelsens arbetsutskott att omdisponera 10 miljoner kronor från årets budget för församlingarnas arbete till stöd för flyktingar och asylsökande. Medlen gjordes skyndsamt tillgängliga under hösten i samarbete med stiftet.

Församlingarna har sökt medel för att kunna utveckla olika former av mötesplatser mellan infödda svenskar och flyktingar genom exempelvis ungdomsverksamheter, caféverksamhet, samordning av fadderfamiljer och stöd i svenskundervisning och samhällskunskap. Kulturverksamheter har visat sig vara en möjlighet för att överbrygga språkbarriärer och bear-

beta traumatiska upplevelser. Några församlingar satsar på arbetsinriktade insatser som t.ex. praktikplatser. Nästan samtliga ansökningar hade fokus på barnen; barn i familj eller ensamkommande barn och flera verksamheter kom igång eller intensifierades under hösten 2015.

Flera församlingar beskriver tendenser till främlingsfientlighet, som de genom ömsesidiga möten och påverkansarbete försökt att motverka. Motivationen har varit stor hos församlingarna och det finns en uttalad vilja att göra skillnad och en glädje i arbetet, samtidigt som det innebär en hård belastning och en känsla av otillräcklighet. I enlighet med kyrkomötesbeslutet har församlingar med stora asylboenden och församlingar som vill starta ny verksamhet prioriterats för ekonomiskt stöd.

Kyrkomötet beslutade i november att bevilja ytterligare 75 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande under 2016. Regeringen tilldelade Svenska kyrkan 17 miljoner kronor i december, vilket betyder att Svenska kyrkan kan fortsätta utveckla de många mötesplatser som redan finns och att ytterligare en mängd projekt nu kan bli verklighet.

STÖD TILL MÄNNISKOR I ARBETSLÖSHET

Det pågår ett projekt i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Genom att stärka församlingarnas förmåga att möta människor och bedriva en hållbar och effektiv verksamhet som leder till att de som står utanför arbetsmarknaden kommer i arbete, praktik eller utbildning. Detta sker i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen.

Under påsken öppnade en ny Facebooksida, *Dela tro – Dela liv*, där människor med olika bakgrund, ålder, kön och etnicitet delar med sig av personliga erfarenheter av livet och sin tro.

DELA TRO – DELA LIV

Tillsammans med stift och församlingar genomförs en särskild satsning på kyrkans undervisning och mission, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Svenska kyrkan vill med satsningen ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. Kyrkostyrelsen har beslutat om delsatsningar som exempelvis utvecklar kunskap och stimulerar erfarenhetsutbyte bland ideella medarbetare genom utbildningsdagar och metodutbyte på nätet. I Västerås och Göteborgs stift kommer man att tillsammans med Svenska Kyrkans Unga skapa en digital plattform för barn mellan 3 och 9 år. Barnen ska då få möjlighet att utforska Svenska kyrkans traditioner, kyrkliga miljöer och handlingar, utifrån sina förutsättningar, och möta livstolkande utmaningar med evangeliet som grund. Andra satsningar handlar om kyrkorummet som pedagogisk miljö för att förstå symboler, uttryck och färger, om nya sätt att vara en kyrka i samtiden samt arbeten som handlar om att stärka identiteten hos ungdomar med sverigefinsk och meänkielispråklig bakgrund, samt unga finska romer.

Under påsken öppnade en ny Facebooksida, *Dela tro – Dela liv*, där människor med olika bakgrund, ålder, kön och etnicitet delar med sig av personliga erfarenheter av livet och sin tro. Erfarenheterna delas också på Twitter.

TEOLOGIFESTIVAL

Den regelbundet återkommande nationella mötesplatsen *Teologifestivalen* samlade cirka 1 000 deltagare i Uppsala i februari. Uppsala stift är värd och anordnar mötet i samarbete med några stift med stöd av kyrko-

styrelsen. Frågor om klimat, idealitet, reformation, dop och kyrkorummets pedagogik bearbetades. Ärkebiskopen samtalade med biträdande statsministern Åsa Romson och representanter från ungdomsorganisationer. Priset *Silverkeruben* tilldelades komikern och författaren Jonas Gardell under festivalen.

KOMMUNIKATION

Arbetet med den externa kommunikationen genomförs i första hand inom ramen för det med stiftens gemensamma konceptet *Kommunikationsåret*. Det är ett arbete som syftar till att göra Svenska kyrkan synlig under hela året, inte bara under de högtider som starkast kopplas samman med kristen tro och kyrkan.

I juni publicerades en bilaga med temat *Dop* i tidningen *Mama*, som riktar sig till mammor som väntar barn eller som redan har små barn. I samarbete med Stockholms stift producerades en bilaga till *Dagens nyheter* på temat Migration och integration, *Gör inte skillnad på människor*. I effektmätningar kan man se att läsarna ansåg bilagan angelägen, trovärdig och intressant. Undersökningar har även visat en viss ökning av antalet gåvor till stöd för Svenska kyrkans arbete med romer i Rumänien i samband med bilagan.

Även under årets Allhelgonahelg var det möjligt att via mobilen och Svenska kyrkans webb tända ljus som sedan lyste fysiskt på platser runt om i landet, samt i Svenska kyrkan i Berlin. Nytt för i år är att antalet platser för ljusständning utökats och att drygt 36 000 ljus tändes sammanlagt via webben, att jämföra med 26 300 ljus 2014. I anslutning till de platser där ljusträden placerats fanns möjlighet att ta del av erfarenheter och tankar kring sorg. Svenska kyrkan fick under året motta det franska priset Christal Festival 2015 för kampanjen *#mittljus*, som initierades 2014.

ACT NOW FOR CLIMATE JUSTICE

Under sommaren genomfördes två större pilgrimsvandringar i Sverige som en del av den globala kampanjen *ACT Now for Climate Justice*. Den ena vandringen startade i Uppsala i juli och anlände till Lund i september där den sammanstrålade med vandringen som ägt rum längs västkusten. I Norge gjordes en liknande satsning och vid en ceremoni i Strömstads kyrka i augusti, med närvaro av kronprinsessorna Mette Marit och Victoria, överlämnades en flaska med vatten från Svalbard som därefter togs vidare genom Sverige och Danmark till Flensburg varifrån pilgrimsvandringen fortsatte mot Paris. I december månad överlämnade pilgrimsvandringar från hela världen namnunderskrifter till Frankrikes regering och *United Nations Framework Convention on Climate Change* inför FN:s klimatoppmöte *COP21* i Paris. Medarbetare från Svenska kyrkan har genom *ACT Alliance Climate Group* deltagit i både förberedelsearbete och förhandlingar för att bevaka och framföra ståndpunkter till förhandlingsparterna. Svenska kyrkan träffade också den svenska regeringsdelegationen på plats för att diskutera Sveriges och EU:s ståndpunkter.

KULTUR

Svenska kyrkan verkar för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning. Svenska kyrkans kulturstipendier delas årligen ut under kyrkomötets andra session i november. I år tilldelades sex kulturarbetare stipendium på sammanlagt en halv miljon kronor. Bland stipendiaterna kan nämnas organisten Joakim Andersson från Gävle som ska arbeta med ett kyrkligt operaprojekt om evangelisten Johannes.

Svenska kyrkans filmpris 2015 gick till dokumentär-

filmen *Every face has a name* i regi av Magnus Gertten. Filmen handlar om överlevare från nazisternas koncentrationsläger som 1945 anlände till Malmö hamn. *Svenska kyrkans ungdomsfilmpris* tilldelades 2015 den brittiska filmen *X+Y* i regi av Morgan Matthews. Filmen handlar om en autistisk pojke som genom matematiken hittar ett sammanhang där han kan och får vara sig själv.

Samiska rådet i Svenska kyrkan tilldelade i december kulturarbetaren Maj Lis Skaltje ett kulturstipendium. Det för sitt mångåriga arbete med att gestalta och återupprätta jojken som uttryck för samisk andlighet.

KULTURARV

Svenska kyrkan förvaltar landets största sammanhållna kulturarv. Kyrkans kulturarv är både materiellt och immateriellt; kyrkogårdar och kulturminnen, kyrkorum och traditioner, instrument och musik. Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Svenska kyrkan får årligen kyrkoantikvarisk ersättning från staten för merkostnader för vård och underhåll av det kyrkliga kulturarvet som omfattas av kulturmiljölagen. Kyrkostyrelsen har uppdraget att besluta om fördelning av denna ersättning på 460 miljoner kronor och redovisa användningen.

SVENSKA KYRKANS GRUNDUTBILDNINGAR

Svenska kyrkans utbildningsinstitut med verksamheten förlagd till både Uppsala och Lund, har uppdraget att utbilda blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Institutet har inlett sitt andra studieår och är fortfarande under uppbyggnad. Inför höstterminsstarten antogs sammanlagt 200 studerande. Under hösten prövades möjligheten att låta

studerande från institutet göra en praktikperiod på tre veckor i de lutherska samarbetskyrkorna i Sydafrika eller Tanzania, alternativt delta i utbildning på Kyrkornas världsråds ekumeniska institut *Bossey* och *Ekumeniska centret* i Genève.

Eftersom det visat sig svårt att rekrytera studenter till den pastoralteologiska terminen för kyrkomusiker har ett försök under läsåret 2015–16 gjorts med att erbjuda utbildningen på halvfart, vilket gav fler deltagare.

Utbildningsinstitutet ansvarar också för den behö-

righetsgivande kyrkoherdeutbildningen och kursen *Kyrkoherde idag*.

SVENSKA TEOLOGISKA INSTITUTET

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI, inriktar sig på religionsteologi och religionsmöte, särskilt mötet mellan kristendomen och judendomen, samt ekumeniska kontakter med kristna ur olika kyrkotraditioner. Institutet ger kortare och längre kurser inom dessa områden och möten sker med människor från

Årets kyrkomöte beslutade att Svenska kyrkan ska bidra ytterligare till att påskynda processen med en svensk ratificering av ILO-konvention nr 169 i syfte att stärka samernas rättigheter.

olika religiösa och politiska grupper i området. Studenterna är teologer, präster och andra grupper av kyrkoarbetare från Svenska kyrkan och samarbetspartner världen över.

URFOLKSARBETE

I oktober arrangerade Svenska kyrkan tillsammans med Kanadas kristna råd konferensen *Future of Life in Arctic – The impact of Climate Change – Indigenous and religious Perspectives*, i Storforsen i Luleå stift. Urfolksföreträdare och religiösa ledare från Arktisområdet deltog. Syftet var att samla och lyfta urfolkserfarenheter rörande de pågående klimatförhandlingarna i Arktis som inspel till klimatmötet i Paris.

Årets kyrkomöte beslutade att Svenska kyrkan ska bidra ytterligare till att påskynda processen med en svensk ratificering av ILO-konvention nr 169 i syfte att stärka samernas rättigheter.

ARBETE BLAND SVENSKAR I ANDRA LÄNDER

Svenska kyrkan i utlandet utför kyrklig verksamhet i trettioen församlingar fördelade på 25 länder i fem världsdelar för svenskar som vistas utomlands. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår i kyrkostyrelsens uppdrag.

Det diakonala arbetet i Svenska kyrkan i utlandet fortsätter att utvecklas och har under året fokuserat på unga svenskar utomlands. Insatser görs i utlandsförsamlingarna: I Norge där en tiondel av alla oslobor är svenskar, de flesta unga med arbete i servicesektorn och på Cypern där församlingens medarbetare nattvandrar bland festande svenska ungdomar under skolavslutnings- och sommarlovsveckor.

En verksamhet med ambulering präster i Afrika och i Asien har påbörjats och samtal har under året

förts med ambassader, konsulat, föreningar och handelskammare i Japan, Sydkorea och Sydafrika. Förhoppningen är stor på insatser av Svenska kyrkan i dessa regioner.

ADMINISTRATIV SAMVERKAN

Det pågår ett utvecklingsarbete för ökad samverkan inom det administrativa området. Arbetet sker tillsammans med stiftet och syftar till att ge förutsättningar för församlingarna att frigöra ytterligare kraft och resurser för sin grundläggande uppgift. Arbetet bidrar också till en hållbar utveckling och en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan

De fem prioriterade verksamhetsområdena som stiftet och kyrkostyrelsen tillsammans beslutat om är IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd. Den gemensamma IT-plattformen, GIP, är en central förutsättning för administrativ samverkan och därför är både kostnaden per användare och församlingarnas anslutning till GIP subventionerad av kyrkostyrelsen. Antalet församlingar som är anslutna till GIP har under året ökat och uppgår vid utgången av året till 334. Antalet användare har under året ökat med 2 259, vilket motsvarar en ökning med 28 procent. Totalt var 10 189 personer anslutna till GIP vid årsskiftet, vilket motsvarar cirka 48 procent av alla anställda i Svenska kyrkan.

Betydande uppgraderingar av GIP har genomförts under året. Bland större projekt noteras uppgraderingen av Svenska kyrkans e-postsystem som rymmer drygt 20 000 unika e-postkonton. Trots ökad anslutning till GIP och ett stort antal IT-relaterade projekt har mängden supportärenden endast ökat med sju procent, från 72 000 år 2014 till 77 000 år 2015. För att öka servicen ytterligare till församlingarna utökades

under året även öppettiderna i supportfunktionen, *Svenska kyrkans kanslistöd*.

Genom resursförstärkningar har genomförandetakten av olika gemensamma lösningar ökat under året. Noteras kan t.ex. en tredubbling av antalet anslutna församlingar till de gemensamma ekonomi- och lönesystemen under året. Som indikation på omfattningen av dessa anslutningsprojekt kan noteras att det är 3 200 personer som vid utgången av 2015 rapporterar sin arbetstid digitalt via den gemensamma lösningen. Det är en ökning med 2 600 personer under 2015. Antalet lönespecifikationer som producerades av det gemensamma lönesystemet under 2015 uppgick till cirka 11 000. Den stora mängd nya enheter som började använda systemen per 1 januari 2016 genererade tillsammans 5 000 lönespecifikationer bara under första månaden 2016.

Arbetet med inköp intensifierades under året vilket inneburit att församlingarnas rabatter kopplade till gemensamma ramavtal ökat från 73 miljoner kronor 2014 till cirka 120 miljoner kronor 2015.

UTREDNING OM FASTIGHETER, KYRKOR OCH UTJÄMNINGSSYSTEM

Betänkandet *Gemensamt ansvar, en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* som presenterades i maj månad har behandlats i församlingar och stift under hösten. Utredningen ger förslag på en effektiv lokalanvändning och fastighetsförvaltning av kyrkans 16 000 byggnader, hantering av övertaliga kyrkor samt ändringar i systemet för ekonomisk utjämning. Detta ska säkerställa ett fortsatt långsiktigt hållbart rikstäckande ansvar för det kulturarv som finns i våra kyrkor trots varierande förutsättningar.

NORMERING, TILLSYN OCH FÖRVALTNING

Kyrkostyrelsen bereder beslut till kyrkomötet om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till Svenska kyrkan och vigningstjänst. Likaså den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter. Arbetet är inriktat på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Det har utfärdats ett antal *Svenska kyrkans bestämmelser* under året och flertalet är en följd av beslut i kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen utfärdar regler om vård och förvaring av handlingar i Svenska kyrkans arkiv, i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, om utlåning och återlämnande av handlingar samt överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt regler om när handlingar ska gallras.

SVENSKA KYRKANS BEREDSKAP

Kyrkostyrelsen ansvarar för beredskapen inom Svenska kyrkan och att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur arbetet inom kris och beredskap ska bedrivas inom Svenska kyrkan. Inom ramen för kyrkostyrelsens krisberedskap och krisledning ges stöd till utlands-

församlingarnas verksamhet, den internationella verksamhetens utsända medarbetare och till kansliets personalfunktion. Det sker en kontinuerlig samverkan med *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*. Under året har som tidigare nämnts kyrkokansliets krisberedskap med anledning av flyktingsituationen aktiverats och frågor om terrorhot efter dåden i Paris aktualiserats.

PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR

Svenska kyrkan är genom förvaltningen av *prästlönetillgångar* Sveriges största jordbruksförvaltare och Sveriges femte största skogsförvaltare. Kyrkostyrelsen utövar tillsyn över stiftens förvaltning, ger råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Dessutom ingår det i uppdraget att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen. I oktober genomfördes det årliga samrådet om förvaltningen tillsammans med stiftens och då hanterades frågor om skogspolitik i Sverige som påverkas av såväl globala drivkrafter, exempelvis klimatförändringar, som lokala visioner om exempelvis nivån på sysselsättning inom skogsnäringen. Vidare lyftes de utmaningar som finns inom hållbarhetsområdet i samband med finansförvaltning inom Svenska kyrkan och frågan om på vilket sätt prästlönetillgångarna kan bidra i flyktingsituationen.

SVENSKA KYRKANS KAPITAL

Kyrkostyrelsen förvaltar det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin värdesäkrade nivå mätt över tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt och på ett etiskt försvarbart sätt. Risker ska spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning uppnås. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspoliticyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Inom ramen för hållbarhetsarbetet finns Ethosfonder för hela kyrkan. Det finns för närvarande tre fonder: En svensk och en global aktiefond samt en svensk räntefond. Hela förvaltningen av det nationella kapitalet följer FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, *Principles for Responsible Investments*, PRI. Fokus ligger på att investera i välskötta bolag som integrerar hållbarhet i sina verksamheter. För att åstadkomma detta placeras kapitalet hos externa förvaltare som har god kompetens att integrera faktorer som gäller miljö, sociala frågor och bolagsstyrning, *Environment, Social, Governance*, ESG, i investeringsbesluten och i förvaltningen. Svenska kyrkan vill också vara en aktiv ägare och använder olika samarbeten och bolagsdialoger som verktyg för att försöka påverka företag och finansmarknaden i en hållbar riktning.

Under 2015 har klimatfrågan haft stort fokus i samhället och Svenska kyrkan, som redan 2008 började avveckla kol- och oljebolag, har anlitats flitigt i frågan om hur investerare kan minska klimatexponeringen i sin förvaltning. Bland de samarbeten kopplade till investeringsfrågor som Svenska kyrkan deltar i, utöver nämnda PRI, finns bl.a. *Hållbart värdeskapande*, *SWESIF* och *The Global Network Initiative*, GNI. Detta kompletterades under 2015 med *The Portfolio Decarbonization Coalition*, PDC. Medlemmar i PDC åtar sig att vara en aktiv del i försöken att minska utsläppen av växthusgaser och investera i lösningar av klimatfrågan.

SÅ HÄR STYRS SVENSKA KYRKAN

FÖRSAMLINGAR, PASTORAT, STIFT OCH NATIONELL NIVÅ

Kyrkomötets ledamöter, mandatperioden 2014–2017

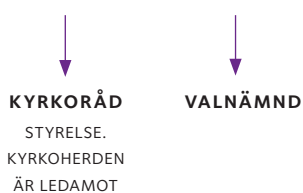
ORGANISATION 2015

FÖRSAMLING

SOM INTE INGÅR I PASTORAT.
DET LOKALA PASTORALA OMRÅDET. FULLGÖR
FÖRSAMLINGENS GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT.

KYRKOFULLMÄKTIGE

HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

PASTORAT

PASTORALT OMRÅDE. ÖVERGRIPANDE LOKALT
ANSVAR FÖR ATT FÖRSAMLINGARNA FULLGÖR SIN
GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT. EKONOMISKT ANSVAR.

KYRKOFULLMÄKTIGE

HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

STIFT

DET REGIONALA PASTORALA OMRÅDET.
FRÄMJAR OCH HAR TILLSYN ÖVER FÖRSAMLINGSLIVET.

STIFTSFULLMÄKTIGE

HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

NATIONELL NIVÅ

ANSVARAR FÖR SVENSKA KYRKANS GEMENSAMMA
ANGELÄGENHETER OCH FÖRETRÄDER KYRKAN NATIONELLT
OCH INTERNATIONELLT.

KYRKOMÖTET

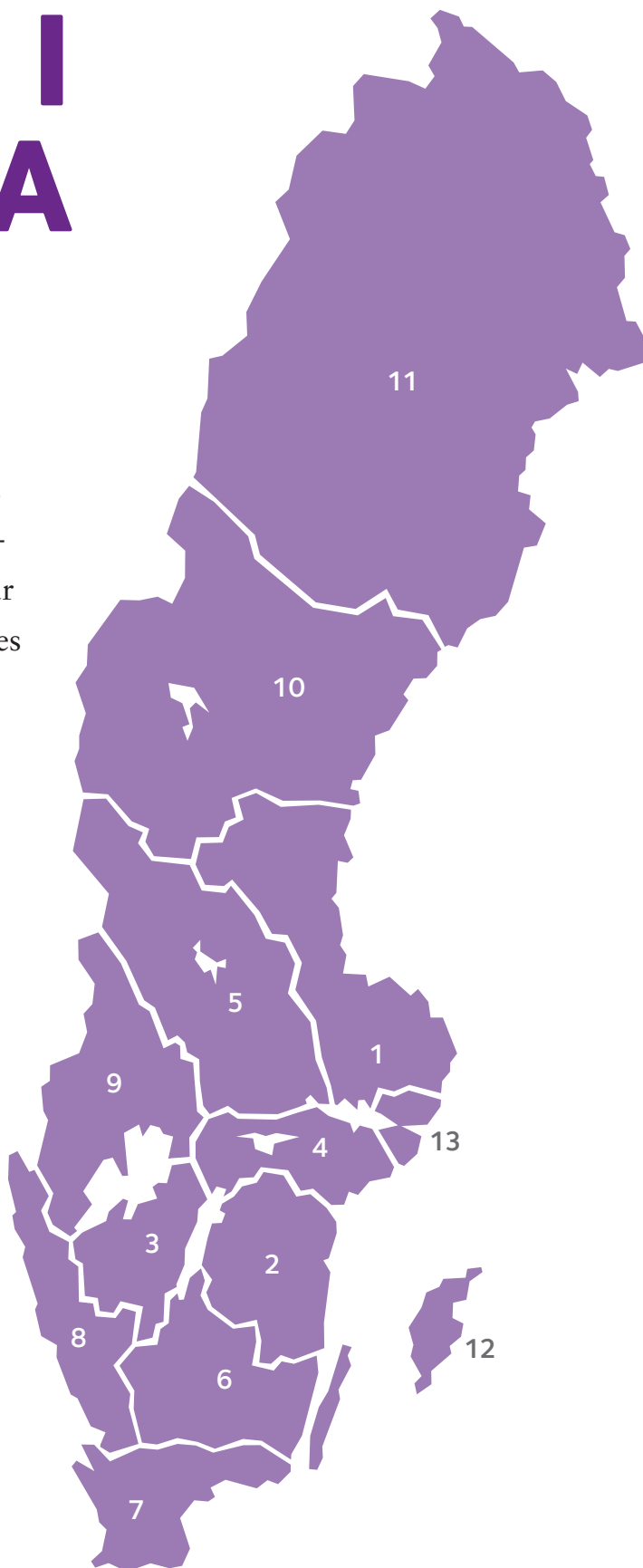
SVENSKA KYRKANS HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

STIFTEN I SVENSKA KYRKAN

14 BISKOPAR I 13 STIFT

Svenska kyrkan bestod 2015 av 13 stift indelade i totalt 1 365 församlingar i Sverige och 31 församlingar utomlands. 63,2 procent av Sveriges befolkning var medlemmar i Svenska kyrkan.

1. UPPSALA STIFT
BISKOP: RAGNAR PERSENIUS
66 % MEDLEMMAR
127 FÖRSAMLINGAR
ÄRKEBISKOP: ANTJE JACKELÉN
(I Uppsala stift finns två biskopar
med olika ansvarsområden)

2. LINKÖPINGS STIFT
BISKOP: MARTIN MODÉUS
68 % MEDLEMMAR
103 FÖRSAMLINGAR

3. SKARA STIFT
BISKOP: ÅKE BONNIER
68 % MEDLEMMAR
119 FÖRSAMLINGAR

4. STRÄNGNÄS STIFT
BISKOP: JOHAN DALMAN
59 % MEDLEMMAR
72 FÖRSAMLINGAR

5. VÄSTERÅS STIFT
BISKOP: MIKAEL MOGREN
Vigdes 6 september 2015,
efterträdde Thomas Söderberg
68 % MEDLEMMAR
76 FÖRSAMLINGAR

6. VÄXJÖ STIFT
BISKOP: FREDRIK MODÉUS
Vigdes 12 april 2015, efterträdde
Jan-Olof Johansson
67 % MEDLEMMAR
176 FÖRSAMLINGAR

7. LUNDS STIFT
BISKOP: JOHAN TYRBERG
70 % MEDLEMMAR
169 FÖRSAMLINGAR

8. GÖTEBORGS STIFT
BISKOP: PER ECKERDAL
61 % MEDLEMMAR
181 FÖRSAMLINGAR

9. KARLSTADS STIFT
BISKOP: ESBJÖRN HAGBERG
74 % MEDLEMMAR
85 FÖRSAMLINGAR

10. HÄRNÖSANDS STIFT
BISKOP: EVA NORDUNG
BYSTRÖM
73 % MEDLEMMAR
99 FÖRSAMLINGAR

11. LULEÅ STIFT
BISKOP: HANS STIGLUND
75 % MEDLEMMAR
57 FÖRSAMLINGAR

12. VISBY STIFT
BISKOP: SVEN-BERNHARD FAST
70 % MEDLEMMAR
39 FÖRSAMLINGAR

13. STOCKHOLMS STIFT
BISKOP: EVA BRUNNE
53 % MEDLEMMAR
62 FÖRSAMLINGAR

FÖRVALTNINGS- BERÄTTELSE

2015

UPPDRAGET OCH ÖVERGRIPANDE MÅL

Den nationella nivåns uppdrag är att vara en sammanhållande kraft och bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag rikstäckande genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter inom ett antal områden. Det gäller

- omvärld och relationer där företrädarskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår,
- stöd till stift och församlingar som bl. a innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, utbildningar för tjänst inom Svenska kyrkan, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativa stödfunktioner samt
- normering, tillsyn och förvaltning.

STYRNING OCH LEDNING

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i det registrerade Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta organ på nationell nivå och dess 251 ledamöter väljs av medlemmarna, varav 249 väljs i direkta val och de återstående två väljs av de 31 kyrkoråden inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse för en period om fyra år. Ärkebiskopen är ordförande. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelser i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande

organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också verkställa de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även Läronämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd. Kyrkostyrelsen utser bland annat internationella rådet, rådet för Svenska kyrkan i utlandet samt kapitalförvaltningsrådet. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet.

Kyrkokansliet i Uppsala är organiserat i nio avdelningar och två sekretariat, som genomför verksamheten på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare.

Den årliga styrningen, i relationen mellan kyrkomötet, kyrkostyrelsen, generalsekreteraren och avdelningschefer består i huvudsak av processer för planering och för uppföljning av verksamhet och ekonomi. Årligen upprättas en budget för en period av tre år och en detaljerad budget för nästkommande år. Uppföljningsprocesserna sker löpande under året där dialoger och avrapportering till kyrkostyrelsen sker tertialvis. Därtill finns en process för uppföljning i form av generalsekreterarens löpande rapportering till kyrkostyrelsen under året.

LEGAL STRUKTUR

Svenska kyrkans nationella nivå innehar dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen 15:2 i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av

kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå innehar också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Med hänvisning till 7 kap 3a§ årsredovisningslagen upprättas ingen koncernredovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på nationell nivå.

Inom ramen för verksamheten finns fem filialer vilka utgörs av fyra enheter inom Svenska kyrkan i utlandet vilka är placerade i Thailand, Hongkong, Spanien och Grekland samt det Svenska teologiska institutet i Jerusalem i Israel.

STIFTELSE

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar 90 (föregående år 87) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer och separata årsredovisningar/sammanställningar i enlighet med gällande lagstiftning upprättas för dessa och de ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett bokfört värde på 207 (föregående år 197) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. Vissa stiftelser lämnar dock bidrag även till mottagare utanför Svenska kyrkan beroende på vilket ändamål som ska främjas. Stiftelserna kan delas upp i följande kategorier; internationell mission och diakoni, utbildning, forskning och kultur och Svenska kyrkan i utlandet.

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER 2015

Årets aktiviteter har på en mängd sätt främjat Trosamfundets ändamål; att levandegöra evangeliet och göra Guds rike känt. Här nedan följer några av de mer betydelsefulla exemplen. För mer detaljerad beskrivning av årets aktiviteter se Verksamhetsberättelsen.

- Svenska kyrkan har under lång tid arbetat i mötet med asylsökande och flyktingar inom sitt internationella och sitt diakonala arbete. Under årets akuta situation har insatserna varit flera. Genom humanitära insatser samordnade primärt inom *Action by Churches together*, *ACT-alliansen*, har Svenska kyrkan räddat liv och lindrat nöd i akuta situationer i Mellanöstern och i stora delar av världen. Stift och församlingar utvecklar tillsammans med andra organisationer former för mottagande av asylsökande och flyktingar. Den nationella nivån i Svenska kyrkan har för detta ändamål tillskjutit ekonomiska medel, kompetens och samordning. I juni fördelade kyrkostyrelsen i samråd med stiftens fem miljoner kronor till församlingar runt om i landet som

ansökt om medel efter ett beslut om särskilt flyktingstöd i kyrkomötet 2014. I september beslutade kyrkostyrelsens arbetsutskott om en omdisponering av 10 miljoner kronor från budgeten 2015 för församlingarnas arbete till stöd för flyktingar och asylsökande. Kyrkomötet beslutade i november 2015 att för 2016 bevilja 75 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande. Regeringen tilldelade Svenska kyrkan 17 miljoner kronor i december, vilket betyder att Svenska kyrkan under 2016 kan fortsätta utveckla de många mötesplatser som redan finns och att ytterligare en mängd projekt nu kan bli verklighet.

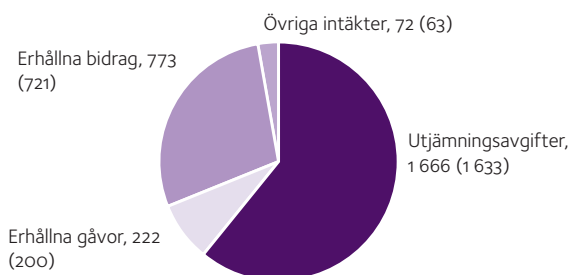
- Det mångåriga arbetet med att förnya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingarnas möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv. I december månad beslutade kyrkostyrelsen att skicka ett reviderat förslag till ny kyrkohandbok på remiss under våren 2016.
- Tillsammans med stift och församlingar genomförs en särskild satsning på kyrkans undervisning och mission, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet.
- Det pågår ett utvecklingsarbete för ökad samverkan inom det administrativa området. De prioriterade verksamhetsområdena som stiftens och kyrkostyrelsen tillsammans beslutat om är IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd. Genom resursförstärkningar har genomförandet av olika gemensamma lösningar ökat under året. Noteras kan t. ex. en tredubbling av antalet anslutna församlingar till de gemensamma ekonomi- och lönesystemen under året.

TOTALA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Det ekonomiska utfallet uppgår till 305 (föregående år 834) miljoner kronor. De totala intäkterna uppgår till 3 060 (föregående år 3 502) miljoner kronor, inklusive avkastningen från kapitalförvaltningen. Den största intäktsposten är utjämningsavgiften. Den omfördelas till största delen i det kyrkliga utjämningsystemet i form av utjämningsbidrag. Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen, som intäktsförs i den utsträckning som den används. Ännu inte använda medel skuldförs i balansräkningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, EU, Radiohjälpen och olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Kollekt och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten.

DIAGRAM 1: INTÄKTER* 2015

(MILJONER KRONOR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)

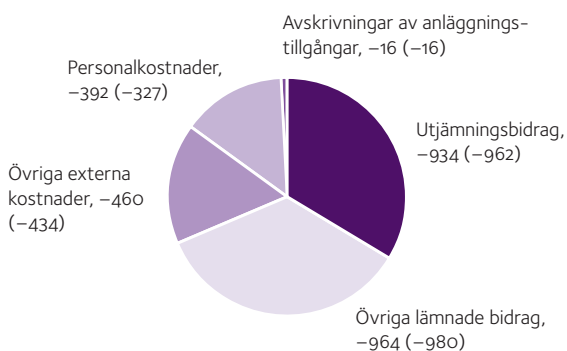
*exklusive kapitalförvaltningen.

Verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 2 765 (föregående år 2 716) miljoner kronor. Utjämningsbidragen avser stiftsbidrag och generella utjämningsbidrag för kyrkounderhåll, kostnadsutjämning samt utjämning avseende till andelen medlemmar. Minskningen jämfört med föregående år är till stor del relaterat till att stiftet erhållit sin andel av det totala stiftsbidraget genom utdelning från Prästlönetillgångarna istället för genom utjämningsystemet. Övriga lämnade bidrag avser främst bidrag för kyrkoantikvarisk ersättning 581 (föregående år 547) miljoner kronor samt lämnade bidrag från den internationella verksamheten 280 (föregående år 262) miljoner kronor. De internationella bidragen avser bidrag för utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och samerkan i utlandet.

Ökningen av övriga externa kostnader relaterar till del stor del till ökning inom gemensamma IT system. Personalkostnaderna ökar då vakanser tillsatts. De totala kostnaderna ligger inom den beslutade kostnadsramen för 2015. För ytterligare upplysningar kring personalfrågor, miljöfrågor, etiska aspekter och policys se skrivelsen "Hållbarhetsredovisning 2015".

DIAGRAM 2: KOSTNADER 2015

(MILJONER KRONOR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)

FINANSIELLA INSTRUMENT

Marknadsvärdet på tillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2015 till 6 759 (föregående år 6 433) miljoner kronor. Avkastningen uppgick till 326 (föregående år 885) miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 5,1 (föregående år 16,0) procent, vilket kan jämföras mot det sammanvägda jämförelseindexet på 2,6 (föregående år 12,5) procent under motsvarande period.

Aktieplaceringarna gav ett positivt resultat med 288 miljoner kronor, varav 172 miljoner kronor är orealiserad värdeförändring. Tillgångsslaget Globala aktier gav den högsta avkastningen i hela portföljen med 11,2 procent vilket var 7,6 procentenheter bättre än jämförelseindex. Samtliga förvaltare lyckades ge högre avkastning än sitt index. Tillväxtmarknader var det enda tillgångsslag i portföljen som gav negativ avkastning, -2,8 procent. Tillgångsslaget gav ändå 5,0 procentenheter bättre avkastning jämfört med motsvarande indexutveckling. Räntplaceringarna inklusive likvida medel, fastighetsfonder och alternativa placeringar bidrog med totalt 38 miljoner kronor, varav -28 miljoner är orealiserad värdeförändring. Det största bidraget kom från placeringarna i fastighetsfonder. Övervikten i framför allt globala aktier jämfört med räntor och övriga tillgångsslag har haft en positiv effekt på resultatet. Valutakursförändringarna under året gav en positiv resultat effekt på den globala aktieportföljen (exklusive tillväxtmarknader) med ca 5 procent. Det beror framför allt på att hälften av portföljen utgörs av aktier som noteras i dollar.

FRAMTIDA UTVECKLING SAMT VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Väsentliga riskområden att beakta för Svenska kyrkans nationella nivå är risk för skadat förtroende, aktivitetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen och omvärldsrisker.

Svenska kyrkans viktigaste resurs är människors förtroende. Därför läggs stor vikt vid uppdatering av och utbildning kring exempelvis uppförandekod, policy mot korruption och förskingring, policy mot kränkande särbehandling och riktlinjer kring förebyggande av sexuella övergrepp.

Aktivitetsrelaterade risker uppkommer bland annat då den nationella nivån har många medarbetare som reser till eller bor i miljöer med dålig trafiksäkerhet eller andra säkerhetsrisker. För att hantera dessa risker finns riktlinjer som all utsänd personal utbildas i. Andra aktivitetsrelaterade risker handlar om att den nationella nivån också har många kritiska system vilka hanteras inom ramen för vår IT-policy.

Riskhantering inom finansförvaltningen syftar till att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna. Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer. Riskerna hanteras genom god intern kontroll exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar.

Till omvärldsriskerna kan räknas makroekonomiska faktorer som konjunktur, sysselsättning, räntor mm. Den nationella nivån har därför omvärldsbevakning som följer och analyserar utvecklingen på dessa områden.

Svenska kyrkan befinner sig i en brytningstid och står inför stora utmaningar nu och i framtiden. Utmaningarna handlar om förändringar i både samhälle och kyrka.

De prognoser som gjorts över den framtida medlem-utvecklingen och de framtida intäkterna från kyrkoavgiften visar på en nedåtgående trend som innebär att kyrkan framöver kommer att kraftigt behöva minska sina kostnader. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på ett behov av kostnadsminskningar finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på nationell nivå. Ett arbete har initierats av kyrkostyrelsen under 2015 kring frågan om Svenska kyrkans kapitalsituation.

Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starkare relationer och arbeta med gemensamma lösningar för administrativ samverkan. För att uppnå detta krävs både mod till förändring och förmåga att se nya lösningar. Svenska kyrkan behöver också i högre grad tydliggöra sin roll och upp-

gift i olika sammanhang. Framtida utveckling behandlas i bland annat skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi*.

MÅLKAPITAL

Kyrkomötet fastställde 2008 en målnivå för den nationella nivåns eget kapital till 4 000 miljoner kronor och beslutade samtidigt att kyrkostyrelsen, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger 125 procent av den indexuppräknade målnivån, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras. Denna målnivå överstiger i 2015 års bokslut med 1 817 miljoner kronor, varav 1 534 miljoner kronor, avser orealiserad värdeökning inom finansförvaltningen.

Kyrkostyrelsen har under hösten 2015 inlett arbetet med att fördjupat bearbeta frågan om Svenska kyrkans kapitalsituation vilket förutsätter en dialog med stiftet om hur förutsättningar för ett kyrkoliv som är långsiktigt hållbart skapas. Det ska göras en samlad genomlysning om vilket ansvar som ska bäras lokalt och vilket ansvar som lämpligen bärs gemensamt, så att en god ansvarsfördelning tryggas. Avsikten är att återkomma med analys och förslag till kyrkomötet 2016.

VÄSENTLIGA HÄNDELSE EFTER RÄKENSKAPSÅRETS UTGÅNG

Inga väsentliga händelser finns att notera efter balansdagen.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

5 ÅR I SAMMANDRAG *)

Belopp i mnkr

Resultaträkning	2015	2014	2013	2012	2011
<i>Intäkter</i>					
Utjämningsavgifter	1 666	1 633	1 622	1 574	1 567
Kollekter och gåvor	222	200	179	178	195
Kapitalförvaltning	326	885	613	423	-256
Övriga intäkter	845	784	786	680	722
Summa intäkter	3 060	3 502	3 200	2 855	2 228
<i>Kostnader</i>					
Utjämningsbidrag	-933	-962	-976	-1 001	-944
Personal- och övriga kostnader	-1 832	-1 754	-1 707	-1 587	-1 509
Summa kostnader	-2 765	-2 716	-2 683	-2 588	-2 453
Övriga resultatposter	-4	39	34	46	43
Årets resultat	291	824	553		
Förändring ändamålsbestämda medel	15	9	11	0	-22
Årets resultat efter omföring	305	834	563	313	-204
Balansräkning					
Tillgångar	12 967	11 913	9 878	9 187	8 611
Eget kapital inklusive ändamålsbestämda medel	7 260	6 970	6 145	5 369	5 056
Skulder, avsättningar	5 706	4 943	3 733	3 818	3 555
Soliditet**	56 %	59 %	62 %	58 %	59 %
Personal					
Medeltal anställda					
Sverige	377	333	321	298	286
Utland	96	93	97	99	115

*) I enlighet med regler i K3 har uppgifter för 2010–2012 inte räknats om vid övergång till K3

**) Eget kapital i procent av totala tillgångar.

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Utjämningsavgifter	4	1 665 922	1 632 830
Erhållna gåvor	5	222 426	199 758
Erhållna bidrag	6	773 030	720 833
Avkastning från kapitalförvaltning	7	326 320	885 205
Nettoomsättning	8,10	67 014	52 519
Övriga verksamhetsintäkter		5 380	10 518
Summa verksamhetens intäkter		3 060 092	3 501 664
Verksamhetens kostnader			
Utjämningsbidrag	4	-933 659	-962 164
Övriga lämnade bidrag	9	-964 025	-979 622
Övriga externa kostnader	10,11,12	-460 055	-431 136
Personalkostnader	13	-391 792	-327 059
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	14	-15 632	-16 271
Summa verksamhetens kostnader		-2 765 163	-2 716 251
Verksamhetens resultat		294 929	785 412
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från finansiella anläggningstillgångar	15	2 018	23 674
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		-6 080	15 986
Räntekostnader och liknande resultatposter		-144	-955
Summa		-4 207	38 705
Årets resultat		290 722	824 118
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat enligt resultaträkningen	26	290 722	824 118
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		28 854	25 254
Reservering av ändamålsbestämda medel som erhållits under året men ej utnyttjats under året		-14 180	-15 764
Årets resultat efter omföringar		305 396	833 607

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr	NOT	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling av programvaror	16	14 374	12 669
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	17	101 034	100 586
Inventarier	18	12 054	13 172
Summa		113 088	113 758
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	19	55 774	55 774
Fordringar hos koncernföretag		30 000	30 000
Andelar i intresseföretag	20	42 333	42 333
Kapitalförvaltningen	21	6 759 468	6 432 859
Andra långfristiga värdepappersinnehav	22	336 132	340 806
Andra långfristiga fordringar	23	369	3 421
Summa		7 224 076	6 905 193
Summa anläggningstillgångar		7 351 538	7 031 620
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager		1 451	1 327
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		11 031	10 291
Fordringar på koncernföretag		2 663	2 456
Kortfristiga fordringar		13 946	24 535
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	20 901	29 301
Summa		48 541	66 583
<i>Kortfristiga placeringar</i>	25	4 079 421	3 504 832
<i>Kassa och bank</i>	25	1 485 643	1 309 006
Summa omsättningstillgångar		5 615 056	4 881 748
SUMMA TILLGÅNGAR		12 966 594	11 913 368
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Balanserat kapital	26	6 766 050	5 932 442
Ändamålsbestämda medel		188 914	203 588
Årets resultat efter omföringar		305 397	833 607
Summa		7 260 360	6 969 637
<i>Avsättningar</i>	27	256 906	313 456
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		59 251	30 439
Skuld till underkontohavare i Kyrkkontot	25	4 852 518	3 944 828
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	28	279 460	397 515
Övriga skulder		205 292	200 173
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	52 806	57 319
Summa		5 449 328	4 630 275
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		12 966 594	11 913 368
<i>Ställda säkerheter</i>	30	9 800	9 800
Ansvarsförbindelser	31		

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tkr	2015	2014
<i>Den löpande verksamheten</i>		
Årets resultat	290 722	824 118
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Avskrivningar	15 632	16 271
Försäljning/utrangering av materiella och immateriella anläggningstillgångar	93	16 957
Ökning/minskning av avsättningar	-56 550	45 743
Avkastning från kapitalförvaltning återinvesterat i portföljen	-326 609	-887 053
Övriga poster som inte ingår i kassaflödet	37 631	-18 274
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	-39 081	-2 238
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		
Ökning/minskning av varulager	-124	-27
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	18 042	38 147
Ökning/minskning av skuld underkontohavare	907 690	1 230 289
Ökning/minskning av övriga kortfristiga skulder	-88 637	-65 128
Kassaflöde från den löpande verksamheten	797 890	1 201 043
Investeringsverksamheten		
Förvärv utgifter för utveckling av programvaror	-5 502	-10 625
Förvärv materiella anläggningstillgångar	-11 242	-28 572
Förvärv filialer	-15	-291
Amortering övriga långfristiga fordringar	3 052	5 097
Försäljning övriga finansiella anläggningstillgångar	0	1 719
Netto köp/försäljning kortfristiga placeringar	-607 546	-719 407
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-621 253	-752 079
Årets kassaflöde	176 637	448 964
Kassa och bank vid årets början	1 309 006	860 042
Kassa och bank vid årets slut *	1 485 643	1 309 006

* För specifikation av i Kassa och bank ingående konton se not 25

NOTER

NOT 1. REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Årsredovisningens omfattning

Svenska kyrkan är i enlighet med Lag (1998:1593) om trossamfund ett registrerat trossamfund. Enligt Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift samt att Svenska kyrkan också har nationella organ. I enlighet med samma lag anges att, förutom Svenska kyrkan som sådant, Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar och stift får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, det vill säga är självständiga juridiska personer. Såsom självständiga personer har dessa att följa Bokföringslagen (1999:1078) och avsluta räkenskaperna på det sätt bokföringslagen anger vad avser den verksamhet som bedrivs i dessa juridiska personer. Denna årsredovisning omfattar endast den verksamhet som de nationella organen är ansvariga för, det vill säga Svenska kyrkans nationella nivå, och är således inte en årsredovisning för Svenska kyrkan då något lagstadgat krav att upprätta årsboksut eller årsredovisning för hela Svenska kyrkan inte finns.

Inom ramen för verksamheten finns fem filialer placerade i Thailand, Hongkong, Spanien, Grekland och Israel.

Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisnings och koncernredovisning (K3)*.

Undantag från årsredovisningslagens uppställningsform för resultaträkning har dock gjorts beträffande redovisning av kapitalförvaltningens intäkter och kostnader, där dessa redovisas som en post bland verksamhetens intäkter istället för bland finansiella intäkter och kostnader. Kapitalförvaltningen anses vara en av nationella nivåns kärnverksamheter och vars avkastning utgör en väsentlig del av de intäkter som finansierar verksamhetens kostnader. Den bedömning som har gjorts av denna kärnverksamhet får till följd att avkastningen från kapitalförvaltningen redovisas som en separat rad under verksamhetens intäkter. Detta för att över tid kunna ge en bild av verksamhetsresultatet då avkastningen från kapitalförvaltningen är en av nationella nivåns huvudsakliga finansierings källor. Som framgår av underrubrikerna Kapitalförvaltningen och Kassaflödesanalys har även vissa anpassningar gjorts med avseende på kapitalförvaltningen i balansräkningen och i kassaflödesanalysen.

Intäktsredovisning

Intäkter, som omfattar medel som är för egen räkning, värderas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Som för egen räkning inkluderas medel som erhållits och förmedlats till andra juridiska personer men där förmedlingen grundas på beslut inom den nationella nivån.

Utjämningsavgifter

Den nationella nivån ansvarar för förmedling av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppbär för kyrkans räkning från de som tillhör Svenska kyrkan. Inom ramen för ett utjämningsystem erhåller den nationella nivån en allmän utjämningsavgift som motsvarar sju (sju) öre per hundra kronor grundat på de tillhörigas avgiftsunderlag (taxerad inkomst). Härutöver uppbär den nationella nivån inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter som grundas på ett antal komponenter som regleras i 44 kap kyrkoordningen och där den

nationella nivån fastställer de närmare parametrarna för inkomst- och kostnadsutjämnings beräkning. Intäkterna erhålls i samband med förmedlingen av kyrkoavgifterna till församlingar och pastorat genom en månadsvis avräkning. Härutöver finns bestämmelser i kyrkoordningen att del av avkastningen från de så kallade prästlönetillgångarna i vissa fall ska inbetalas till den nationella nivån i så kallad särskild utjämningsavgift. Den särskilda utjämningsavgiften, som i förekommande fall grundas på avkastningen året före räkenskapsåret, intäktsredovisas när den fastställts.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Som bidrag räknas även gåvor från allmänheten som av givaren genom villkor destinerats till ett ändamål och där återbetalningsplikt kan aktualiseras om villkoren inte uppfylls.

Finansiella intäkter

Ränteutgifter redovisas i enlighet med effektivräntemetoden. Utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelningen är säkerställd.

Värdering av finansiella instrument sker med tillämning av ÅRL 14 § a–e varvid värdeförändringar redovisas det år de avser. Orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Nettoomsättning

Försäljning av varor och tjänster intäktsredovisas normalt vid försäljningstillfället.

Leasing

All leasing redovisas som operationell leasing dvs. leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i not 11 är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Nationella nivåns inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån den nationella nivån bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 % används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Den nationella nivån bedriver, förutom sin ideella verksamhet, näringsverksamhet som är skattepliktig.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder netto redovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning.

Eventuell aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utgifter för utveckling av programvaror utgörs av inköpta konsultkostnader för utveckling och installation av specifika programvaror.

Utgifter för programvaror redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandetiden. Avskrivningstiden för internt upparbetade immateriella anläggningstillgångar uppgår till fyra alternativt fem år.

Materiella anläggningstillgångar

I verksamheten finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3:

Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då den nationella nivåns ändamål är religiös verksamhet.

Datorer och inventarier med ett anskaffningsvärde under 50% av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	15–100 år
Orgel	25 år
Installationer	10 år
Kontorsmöbler	5–10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Övrig datautrustning	3 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när nationella nivåns blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och nationella nivåns har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Värdering sker med tillämpning av ÅRL 14 § a –e varvid orealiserade vinster och förluster redovisas över resultaträkningen.

Värdepappersförvaltningar

Nationella nivåns har definierat två separata värdepappersförvaltningar, en kapitalförvaltning och en likviditetsförvaltning, som förvaltas i enlighet med särskilda policys och riktlinjer.

Samtliga tillgångar inom de båda förvaltningarna har klassificerats som finansiella tillgångar som kan säljas och värderas till marknadsvärde. Den orealiserade värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. För noterade aktier och andelar sker värdering till senaste betalkursen under årets sista handelsdag. Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser i en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Kapitalförvaltningen

Kapitalförvaltningen utgör en separat förvaltd tillgångsmassa där insättningar och uttag ur portföljen grundas på särskilda beslut. Kapitalet i kapitalförvaltningen härstammar i allt väsentligt från ett kapital som Svenska kyrkan övertog från den statliga Kyrkofonden i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. Kapitalet och förvaltningen av detta var till och med år 2006 särskilt reglerad i kyrkoordningen. Kapitalet benämndes då kyrkofonden, men vid 2004 års kyrkomöte beslutades att begreppet "kyrkofonden" skulle ändras till "den nationella nivåns kapital". Kyrkofondens styrelse, som var direkt utsedd av kyrko-

mötet, förvaltade detta kapital och andra tillgångar på den nationella nivån. År 2006 övertogs de uppgifter som låg på Kyrkofondens styrelse av kyrkostyrelsen och regleringen i kyrkoordningen upphörde att gälla.

Ett förväntad, försiktigt beräknad, långsiktig avkastning på kapitalet ingår i den rambudget som ligger till grund för kyrkomötets beslut om rambudget för nationella nivån verksamhet. I de fall nationella nivåns kapital överstiger målkapitalet med mer än 25 procent ska kyrkostyrelsen underställa kyrkomötet ett förslag till hantering av överskottet, där överskottet i förekommande fall i allt väsentligt är hänförligt till överavkastning i kapitalförvaltningen. Hittills fattade beslut om uppkomna överskott har inneburit att medlen nyttjats till finansiering av tillfälligt och riktat församlingsbidrag som redovisas i posten lämnade bidrag.

Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen inkluderas på raden Kapitalförvaltning i balansräkningen. Då den samlade portföljen har en långsiktig placeringshorisont redovisas portföljen som anläggningstillgång.

I posten ingående tillgångar och eventuella skulder värderas var för sig och särredovisas i not 21.

Likviditetsförvaltningen

Likviditetsförvaltningen utgör förvaltning av de medel som den nationella nivån och trossamfundets organisatoriska delar (stift, pastorat, församlingar och till dessa närstående juridiska personer) satt in på underkonton till ett koncernkonto som benämns Kyrkkontot, vilket förvaltas av den nationella nivån. Förvaltningen innebär att den del av medel på Kyrkkontot som inte bedöms erfordras för ingående enheters löpande betalningar placeras i räntebärande värdepapper med låg risk i syfte att skapa en avkastning som överstiger en garanterad ränta. I förekommande fall gottskrivs underkontohavarna den överavkastning som genereras. Då merparten av placeringarna inom likviditetsförvaltningen är möjliga att sälja och har ränteförfallodagar som understiger ett år redovisas samtliga placeringar som kortfristiga placeringar trots att löptiderna i vissa fall överstiger tolv månader. Till skillnad från kapitalförvaltningen anses likviditetsförvaltningen inte utgöra en av nationella nivåns kärnverksamhet och redovisas därför under Resultat från finansiella investeringar. I balansräkningen redovisas den samlade likviditetsförvaltningen i not 25 för kortfristiga placeringar.

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag utgör finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som erlagts för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Intrasseföretag

Med intrasseföretag avses de företag, där nationella nivån direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna och innehavet har en varaktig karaktär. Andelar i intrasseföretag redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden, vilket innebär att andelarna redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I resultaträkningen ingår som intäkt från intrasseföretaget endast erhållen utdelning till den del denna hänför sig till vad som intjänats efter anskaffningstillfället.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Andra långfristiga värdepapper består av andelar i företag som inte är koncernföretag, intrasseföretag eller ingår i kapitalförvaltningen. Innehaven består dels av så kallade ideella placeringar, det vill säga placeringar som gjorts inom ramen för verksamheten och där huvudändamålet är annat än ekonomisk avkastning och där

innehaven är av karaktären intrasseföretag utan att formellt uppfylla kraven att vara intrasseföretag, dels består posten av innehav i noterade värdepapper som är relaterade till placeringar som är gjorda inom ramen för den internationella verksamheten.

De ideella placeringarna värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Övriga värdepapper värderas till marknadsvärde i enlighet med de principer som gäller för de värdepapper som ingår i de ovan nämnda särskilda värdepappersförvaltningarna.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Omräkning av utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagkurs, vilket är avistakursen på balansdagen.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in-, förstutmetoden (FIFU). För varulagret ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppsättningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor samt medel som inomkyrkliga organ beslutat reservera för vissa specifika ändamål.

Ändamålsbestämda medel delas upp i bundna respektive övriga ändamålsbestämda medel där bundna ändamålsbestämda medel relaterar till investeringar i anläggningstillgångar.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall den nationella nivån fattat beslut om bidrag och detta meddelats mottagaren, eller på annat sätt offentliggjorts, men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld såvida det inte av beslutet framgår att bidraget skall finansieras med kommande års medel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificeras förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut inklusive kyrkkontot.

För att ge en rättvisande bild av den löpande verksamhetens kassaflöden har en justering gjorts av kassaflöden inom kapitalförvaltningen då avkastningen från denna återinvesteras i portföljen och således inte påverkar redovisade likvida medel.

Ansvarsförbindelser

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns:

- a) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller
- b) när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.

NOT 2 – FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Under året har inga nya redovisningsrekommendationer trätt i kraft som medfört ändrade redovisningsprinciper.

NOT 3 UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

När finansiella rapporter upprättas måste styrelsen och generalsekreteraren i enlighet med tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper göra vissa uppskattningar, bedömningar och antaganden som påverkar redovisning och värdering av tillgångar, avsättningar, skulder, intäkter och kostnader. De områden där sådana uppskattningar och bedömningar kan ha stor betydelse för organisationen och som därmed kan påverka resultat- och balansräkningarna i framtiden beskrivs nedan.

Pensionsavsättningar

Avsättningen för pensionsåtaganden för personal inom Svenska kyrkan annan än på nationell nivå uppgår till 46 mnkr (60 mnkr) inklusive särskild löneskatt. Avsättningen baseras på rekommendationer från Pensionskassan från 2006 som då gjorde bedömningen att skulden uppgick till 100 mnkr, vilket även avsattes i bokslutet samma år. Sedan dess har avräkningar skett utifrån verkliga pensionsavgångar. Under 2014 påbörjade Statens pensionsverk en fördjupad genomgång av gjorda åtaganden. Genomgången kommer att fortsätta under 2016. Resultatet av denna genomgång kan innebära en förändring av bedömningen av skuldens storlek i kommande års bokslut. Se not 27.

Avsättningar för riktade församlingsbidrag

Avsättningarna för de riktade församlingsbidragen uppgår till 194 mnkr (240 mnkr). Avsättningarna är gjorda utifrån antagandet om att de kommer att utnyttjas under rekvireringsperioden. Se not 27.

Underskottsavdrag

Skattemässiga underskott föreligger och överskott bedöms ej föreligga inom överskådlig framtid. Därmed redovisas ingen uppskuten skattefordran.

NOT 4 – UTJÄMNINGSavgIFTER OCH UTJÄMNINGSbidRAG

	2015	2014
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen.		

Utjämningsavgifter

Allmän utjämningsavgift*	893 281	877 844
Särskild utjämningsavgift	17 750	13 680
Inkomstutjämningsavgift	345 359	335 574
Kostnadsutjämningsavgift för		
- Kyrkunderhåll	83 668	81 775
- Kostnadsutjämningskonstant	112 074	112 292
- Andel medlemmar	213 790	211 666
Generell utjämningsavgift	754 891	741 307
Summa utjämningsavgifter	1 665 922	1 632 830

Utjämningsbidrag

Inkomstutjämningsbidrag	-345 364	-335 576
Kostnadsutjämningsbidrag för		
- Kyrkunderhåll	-86 760	-84 829
- Kostnadsutjämningskonstant	-111 090	-111 306
- Andel medlemmar	-211 625	-209 133
Generellt utjämningsbidrag	-754 839	-740 844

Stiftsbidrag	-178 820	-221 320
--------------	----------	----------

Summa utjämningsbidrag	-933 659	-962 164
-------------------------------	-----------------	-----------------

* Församlingarna betalar en allmän utjämningsavgift som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

NOT 5 – ERHÅLLNA GÅVOR

Gåvor som är redovisade i resultaträkningen	2015	2014
<i>Kollekter</i>		
Rikskollekter	38 791	41 058
Stiftskollekter	864	672
Församlingskollekt	22 385	18 447
	62 040	60 177
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	37 603	34 654
Församlings- och stiftsanslag	6 717	8 539
Övriga	116 066	96 388
	160 386	139 582
Summa kollekter och gåvor	222 426	199 758
<i>Gåvorna har tillförts:</i>		
Internationell verksamhet	197 127	176 508
Svenska kyrkan i utlandet	12 106	9 863
Övrig verksamhet	13 193	13 387
	222 426	199 758
 Antal inkomna testamentsärenden	 72	 90

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen

Det förekommer ideellt arbete huvudsakligen på församlingsnivå. Inom den nationella nivån sker visst ideellt arbete i filialerna.

NOT 6 – ERHÅLLNA BIDRAG

	2015	2014
Sidabidrag för		
- Utvecklingssamarbete	91 337	88 262
- Katastrofbistånd	41 939	41 949
- Administration	10 191	10 508
	143 466	140 719
Kyrkoantikvarisk ersättning	589 022	550 510
Stiftelser		
- Förvaldade av den nationell nivå	5 202	6 654
- Övriga stiftelser	1 478	1 920
	6 680	8 574
Radiohjälpen	14 784	10 370
Europeiska Unionen	11 903	6 215
Övriga organisationer och företag	7 174	4 444
Summa erhållna bidrag	773 030	720 833
<i>Bidragen har använts till:</i>		
Kyrkoantikvarisk ersättning	589 022	550 510
Internationell verksamhet	176 624	163 423
Svenska kyrkan i utlandet	1 171	1 911
Övrig verksamhet	6 213	4 989
	773 030	720 833

NOT 7 – AVKASTNING FRÅN KAPITALFÖRVALTNING

	2015	2014
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	28 725	33 499
- Realiserat resultat vid försäljning	91 434	146 545
- Orealiserad värdeförändring	174 279	533 116
	294 438	713 160
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	20 140	15 576
- Räntenetto	35 348	39 664
- Realiserat resultat vid försäljning	8 260	-5 156
- Orealiserad värdeförändring	-26 477	127 438
	37 270	177 522
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden	-5 309	-5 398
- Bankkostnader	-80	-78
	-5 389	-5 477
Avkastning från kapitalförvaltning	326 320	885 205

NOT 8 – INTÄKTERNAS FÖRDELNING

	2015	2014
Varor	7 696	9 275
Tjänster	54 767	39 289
Hysesintäkter, frakt med mera	2 076	1 427
Inomkyrklig utbildning	2 475	2 528
Summa nettoomsättning	67 014	52 519

NOT 9 – ÖVRIGA LÄMNAD E BIDRAG

	2015	2014
Kyrkoantikvarisk ersättning	-580 744	-546 702
Utvecklingssamarbete, katastrof- bistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-279 989	-262 240
Riktat församlingsbidrag	-4 403	-94 113
Övrig verksamhet i Sverige	-90 705	-68 969
Svenska församlingar i utlandet	-8 184	-7 598
Summa övriga lämnade bidrag	-964 025	-979 622

NOT 10 – TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE

	2015	2014
Inköp och försäljning med koncernföretag		
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncern- företag	480	480
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-7 649	-7 649

NOT 11 – OPERATIONELLA LEASINGAVTAL

	2015	2014
Nationella nivån som leasingtagare		
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom 1 år	-16 796	-15 924
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	-19 365	-32 663
Förfaller till betalning senare än 5 år		0
Summa	-36 161	-48 587
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	-17 915	-15 370

I nationella nivåns redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda fastigheter/lokaler.

I beloppen ovan ingår inte kostnader för personalbostäder för utsänd personal. Bokförd kostnad uppgår till 3,4 mnkr (2 mnkr).

NOT 12 – ERSÄTTNING TILL REVISORERNA

	2015	2014
Kostnadsförd ersättning uppgår till		
Grant Thornton		
Revisionsuppdraget	-918	-1 010
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-105	-141
Skatterådgivning		
Övriga tjänster		0
Summa	-1 023	-1 151

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på nationella nivåns revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds vid sådana arbetsuppgifter.

NOT 13 – LÖNER MED MERA

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra ersättningar		Sociala (Varav pensions) kostnader		Löner och andra ersättningar		Sociala (Varav pensions) kostnader	
	2015	2015	2015	2015	2014	2014	2014	2014
Styrelse och generalsekreterare*	-3 016	-2 526	-1 578	-3 064	-2 116	-1 302		
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-4 249	-1 335	-	-4 434	-1 393	-		
Övriga anställda	-236 155	-111 137	-41 716	-204 888	-95 564	-34 451		
Summa	-243 420	-114 998	-43 294	-212 386	-99 073	-35 753		

* Generalsekreteraren har under år 2015 en lön om 1 213 (1 267) tkr.

*Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

Medelantalet anställda

	2015			2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>						
Etiopien	1	1	2	1	1	2
Kenya	2	-	2	2	-	2
Swaziland	-	1	1	-	1	1
Sydafrika	1	2	3	2	1	3
Tanzania	1	1	2	2	1	3
<i>Asien</i>						
Kina	1	2	3	1	2	3
Singapore	1	1	2	1	1	2
Thailand	2	4	6	1	3	4
<i>Australien</i>	2	3	5	3	2	5
<i>Europa</i>						
Belgien	1	2	3	2	1	3
Cypern	1	1	2	1	1	2
Danmark	-	1	1	-	1	1
Finland	-	1	1	-	1	1
Frankrike	2	4	6	4	2	6
Grekland	1	1	2	1	1	2
Italien	1	1	2	1	1	2
Nederländerna	1	1	2	2	2	4
Norge	1	1	2	-	2	2
Schweiz	2	2	4	1	2	3
Spanien	6	6	12	8	4	12
Storbritannien	2	1	3	2	1	3
Tyskland	3	2	5	4	1	5
Österrike	2	-	2	1	1	2

Medelantalet anställda

	2015			2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Latinamerika</i>						
Brasilien	1	-	1	1	-	1
Colombia	-	1	1	-	1	1
Costa Rica	-	-	-	-	1	1
Honduras	-	1	1			
<i>Mellanöstern</i>						
Förenade Arabemiraten	1	1	2	1	-	1
Israel	3	1	4	3	1	4
Jordanien	2	1	3			
<i>Nordamerika</i>						
USA	5	4	9	5	4	9
Korttidsanställda *	2	-	2	1	1	2
Summa utland	48	48	96	51	42	93
Sverige	255	122	377	224	109	333
Summa	303	170	473	275	151	426

* Avser personer utsända för katastrofinsatser och specialinsatser.

NOT 13 – LÖNER MED MERA FORTSÄTTNING

Styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare, antal på balansdagen:

	2015		2014	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	7	8	7	8
Generalsekreterare	1		1	

NOT 14 – AVSKRIVNINGAR AV MATERIELLA OCH IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2015	2014
Datorprogram	-3 797	-5 689
Byggnader	-3 885	-2 712
Inventarier*	-7 949	-7 870
Summa	-15 632	-16 271

*) Varav filialer -197 (-203) tkr.

NOT 15 – RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INVESTERINGAR

	2015	2014
<i>Resultat från finansiella anläggningstillgångar</i>		
Räntor	209	434
Utdelningar	10 366	10 236
Realiserat resultat vid försäljning		189
Orealiserad värdeförändring	-8 558	12 815
Summa	2 018	23 674
Varav avseende dotterföretag	209	434
Varav avseende intresseföretag	513	645
Varav avseende ideella placeringar	501	586
<i>Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter</i>		
Ränteintäkter	43 763	108 588
Realiserat resultat vid försäljning	-770	821
Orealiserad värdeförändring	-32 957	3 686
Övriga finansiella intäkter	-581	315
Underkontohavares och bidragsgivares andel av intäkter*	-13 912	-95 775
Bankkostnader	-1 623	-1 629
Summa, nationella nivåns andel	-6 080	15 986
<i>*Specifikation av underkontohavares andel av intäkter</i>		
Underkontohavares andel		
- garanterad ränta	-13 912	-42 816
- fördelad överavkastning	0	-52 959
Summa	-13 912	-95 775
<i>Räntekostnader och liknande resultatposter</i>		
Räntekostnader	-9	-277
Övriga finansiella kostnader	-183	-730
Utländsk kupongskatt	48	52
Summa, nationella nivåns andel	-144	-955

NOT 16 – BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING AV PROGRAMVAROR

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärden	66 492	78 674
Årets balanserade utgifter	5 502	10 625
Utrangeringar	0	-22 807
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	71 994	66 492
Ingående avskrivningar	-53 823	-54 122
Årets avskrivningar	-3 797	-5 689
Utrangeringar	0	5 988
Utgående ackumulerade avskrivningar	-57 620	-53 823
Utgående bokfört värde	14 374	12 669

NOT 17 – BYGGNADER OCH MARK

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärden	126 236	100 091
Investering	4 333	26 356
Utrangeringar	0	-211
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	130 569	126 236
Ingående avskrivningar	-25 650	-23 092
Årets avskrivningar	-3 885	-2 711
Utrangeringar	0	153
Utgående ackumulerade avskrivningar	-29 535	-25 650
Utgående bokfört värde	101 034	100 586
<i>Bokförda värden per fastighet</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	24 026	24 378
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	39 598	36 633
Ärkebiskopsgården Fjärdringen 21:1, Uppsala	12 013	12 935
Kyrkobyggnad Bryssel	20 119	20 919
Lägenhet, San Agustin	1 154	1 214
Prästgård Torrevieja	2 479	2 578
Hyrd kyrka i San Agustin	1 467	1 693
Ekermanska huset, Uppsala	177	236
Summa	101 034	100 586

Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter har förvärvats för att primärt användas i den allmännyttiga verksamheten.

NOT 18 – INVENTARIER

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärden	44 179	47 980
Inköp	6 909	2 216
Försäljningar och utrangeringar	-1 468	-6 017
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	49 620	44 179
Ingående avskrivningar	-31 661	-29 932
Årets avskrivningar	-7 752	-7 666
Försäljningar och utrangeringar	1 375	5 937
Utgående ackumulerade avskrivningar	-38 038	-31 661
Filialers bokförda värde	472	654
Utgående bokfört värde	12 054	13 172

NOT 19 – ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2015	Bokfört värde 2014
Svenska kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1 000	55 654	55 654
Svenska kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	58 130	58 130
Utgående anskaffningsvärde	58 130	58 130
Ingående nedskrivning	-2 356	-2 356
Utgående nedskrivning	-2 356	-2 356
Utgående bokfört värde	55 774	55 774

*Vilande företag

Svenska kyrkans förvaltnings AB

Omsättning	7 752	7 752
Resultat efter finansnetto	-1 153	1 493
Eget kapital	24 039	25 193

Svenska kyrkans utbildning AB

Eget kapital	141	141
--------------	-----	-----

NOT 20 – ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2015	Bokfört värde 2014
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>						
Berling Media AB	556191-0521	Stockholm	41	512 814	42 333	42 333
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>						
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50	2 000	-	-
Summa					42 333	42 333
Ingående anskaffningsvärde					58 490	58 490
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 490	58 490
Ingående nedskrivningar					-16 157	-16 157
Utgående ackumulerade nedskrivningar					- 16 157	-16 157
Utgående bokfört värde					42 333	42 333
Berling Media AB:						
Omsättning					336 220	313 298
Resultat efter finansnetto					33 011	9 932
Eget kapital					161 645	137 304
Fairtrade Sverige AB:						
Omsättning					23 733	21 668
Resultat efter finansnetto					2 989	3 108
Eget kapital					20 564	17 575

NOT 21 – VÄRDEPAPPER I KAPITALFÖRVALTNINGEN

	Bokfört värde 2015	Portföljandel 2015	Bokfört värde 2014	Portföljandel 2014
SEB Ethos aktiefond	571 216	8,5%	620 969	9,7 %
Nordea institutionell aktieförvaltning	296 890	4,4%	377 989	5,9 %
Svenska aktier	868 106	12,8%	998 958	15,5 %
RobecoSAM Ethos global	686 376	10,2%	754 481	11,7 %
Generation IM Global Equity Fund	1 089 228	16,1%	956 174	14,9 %
DNB Miljöinvest	118 237	1,7%	105 825	1,6 %
First State Worldwide Sustainability Fund	317 308	4,7%	290 733	4,5 %
Globala aktier	2 211 149	32,7%	2 107 213	32,8 %
First State Global Emerging Markets Sustainability Fund	390 487	5,8%	410 333	6,4 %
Generation IM Asia Fund	155 700	2,3%	151 437	2,4 %
Emerging Markets	546 187	8,1%	561 770	8,7 %
Total aktieportfölj	3 625 442	53,6%	3 667 941	57,0 %
Alfred Berg, diskretionärt mandat	453 098	6,7%	680 726	10,6 %
Nordea, diskretionärt mandat	559 074	8,3%	457 873	7,1 %
SEB Ethos räntefond	522 085	7,7%	685 324	10,7 %
SPP Grön Obligationsfond	299 446	4,4%	-	-
Räntebärande värdepapper	1 833 703	27,1%	1 823 923	28,4 %
Nordea Institutional Cross Over Fund	283 066	4,2%	279 804	4,3 %
Företagsobligationer	283 066	4,2%	279 804	4,3 %
Total ränteportfölj	2 116 769	31,3%	2 103 727	32,7 %
Domestica Bostäder	138 950	2,1%	142 421	2,2%
Domestica Bostäder II	42 692	0,6%	11 346	0,2%
Thule Real Estate Fund	171 294	2,5%	-	-
Fastighetsfonder	352 936	5,2%	153 767	2,4%
Excalibur	216 416	3,2%	220 562	3,4%
SEB Credit Opportunity III	127 602	1,9%	125 426	1,9%
SEB Microfinance Fund	127 120	1,9%	122 541	1,9%
SEB Microfinance Fund III	98 750	1,5%	-	-
Generation Credit Fund	42 720	0,6%	28 836	0,4%
Althelia Climate Fund	25 609	0,4%	9 835	0,2%
SFRE	26 021	0,4%	-	-
Alternativa placeringar	664 238	9,8%	507 200	7,9%
Likvida medel	83	0,0%	223	0,0 %
Summa kapitalförvaltningen	6 759 468	100,0%	6 432 859	100 %

NOT 22 – ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	345 923	338 497
Investering under året	9 143	8 340
Överfört till anknutna stiftelser	-5 259	0
Försäljning under året	0	-915
Utgående anskaffningsvärde	349 807	345 923
Ingående nedskrivning	-6 688	-6 688
Utgående nedskrivning	-6 688	-6 688
Ingående värdeförändringar	1 570	-11 244
Årets värdeförändring	-8 557	12 815
Utgående värdeförändring	-6 987	1 571
Utgående bokfört värde	336 132	340 806
Ideella placeringar*)		
Andelar i Oikocredit Ecumenical Development		
Co-operative Society U.A.	26 363	26 363
Aktier i Biosensor Applications Sweden AB	0	0
	26 363	26 363
Övriga innehav **)		
Andelar i Ethos aktiefond	10 688	13 412
Andelar i Ethos räntefond	299 081	301 031
	309 769	314 443
Summa	336 132	340 806

*) Placeringarna har finansierats av medel från den internationella verksamheten.

***) Placeringarna är relaterade till särskilda skuldposter/ändamålsbestämda medel.

NOT 23 – ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	4 171	9 268
Deponering/investering under året	236	3 003
Återbetalning under året	-3 287	-8 100
Utgående anskaffningsvärde	1 119	4 171
Ingående nedskrivning	-750	-750
Utgående nedskrivning	-750	-750
Utgående bokfört värde	369	3 421

NOT 24 – FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2015	2014
Upplupna ränteintäkter	2 812	6 554
Övriga upplupna intäkter	3 841	1 949
Förutbetalad försäkringskostnad	2 524	366
Förutbetalda kostnader hänförliga till IT	4 068	13 782
Övriga förutbetalda kostnader	7 655	6 650
Summa	20 901	29 301

NOT 25 – KASSA OCH BANK, KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	2015	2014
Bankmedel	1 485 643	1 309 006
Varav		
- Medel relaterade till Kyrkkontot*	5 327 199	4 558 665
- Disponerat av den nationella nivån för placeringar	-3 872 696	-3 295 686
Nettosaldo kyrkkonto	1 454 503	1 262 979
Bankmedel filialer	5 927	7 827
Valutakonto	10 648	20 397
Spärrade bankmedel	9 800	9 800
Övriga bankkonton	4 764	8 003
Summa	1 485 643	1 309 006

*) varav skuld till underkontohavare 4 852 tkr (3 945 tkr)

	2015		2014	
<i>Värdepapper</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Löptid upp till 1 år	1 970 161	48,3	1 627 976	46,4 %
Löptid 1–3 år	882 626	21,6	1 163 050	33,2 %
Löptid över 3 år	1 226 634	30,1	713 806	20,4 %
Summa bokfört värde	4 079 421	100,0	3 504 832	100 %

	0,3 år		0,3 år	
<i>Emittenter</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Bank	2 141 572	52,5	1 607 792	45,9 %
Bostäder	236 322	5,8	389 704	11,1 %
Företag	1 266 961	31,1	1 068 593	30,5 %
Kommuner	342 292	8,4	344 636	9,8 %
Världsbanken	31 844	0,8	32 546	0,9 %
Europeiska Inv.banken	0	0,0	30 106	0,9 %
Nordiska Inv.banken	29 276	0,7	-	-
African Development bank	31 154	0,8	31 455	0,9 %
Summa bokfört värde	4 079 421	100,0	3 504 832	100 %

	Bokfört värde	Portföljandel %
<i>Fem största innehav</i>		
Länsförsäkrningar Bank		
FRN 200415	149 493	3,7
Nordea FRN 161103	101 021	2,5
Swedbank FRN 200511	100 509	2,5
SBAB FRN 180516	100 189	2,5
Nordea FRN 160509	100 171	2,5
<i>Andel av den kortfristiga portföljen</i>	551 383	13,5
Övrig del av kortfristig portfölj	3 528 038	86,5
Summa bokfört värde	4 079 421	100,0

NOT 26 – FÖRÄNDRING AV EGET KAPITAL

Förändring av Eget kapital	Balanserat kapital	Ändamålsbestämda medel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Eget kapital 2014-01-01	5 369 339	213 078	563 103	6 145 520
Disposition av föregående års resultat	563 103		-563 103	0
Årets resultat före fördelning			824 118	824 118
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2014		-25 254	25 254	0
Avsättning till av Kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2014		15 764	-15 764	0
Utgående balans 2014-12-31	5 932 442	203 588	833 607	6 969 637
Ingående balans 2015-01-01	5 932 442	203 588	833 607	6 969 637
Disposition av föregående års resultat	833 607		-833 607	0
Årets resultat före fördelning			290 722	290 722
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2015		-28 854	28 854	0
Avsättning till av Kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2015		14 180	-14 180	0
Utgående balans 2015-12-31	6 766 050	188 914	305 396	7 260 360

Specifikation av ändamålsbestämda medel

	2015	2014
<i>Bundna ändamålsbestämda medel</i>		
Medel bundna i fastigheter	46 647	47 956
Medel bundna i värdepapper	36 654	36 983
Övriga ändamålsbestämda medel		
Medel hänförliga till internationell verksamhet		
- Insamlade medel till projekt att använda kommande år	14 934	8 267
- Ackumulerade överskott i internationella verksamheten att användas kommande år	82 101	100 346
Medel hänförliga till filialernas eget kapital	6 174	6 523
Av kyrkostyrelsen beslutade ändamålsbestämda medel		
- Medel avsatta för klimatkompensation	2 404	3 512
Summa ändamålsbestämda medel	188 914	203 588

Fritt Eget kapital i förhållande till målnivån*

Enhet (mnr)	31 dec 2015	31 dec 2014
Fritt (inte ändamålsbestämt) kapital	7 071	6 766
Målnivå **	4 204	4 202
Skillnad mot målnivå	2 868	2 564
Skillnad mot övre målnivå (+25%)	1 817	1 514

** Målnivån för Svenska kyrkans nationella nivå bestämdes av kyrkomötet 2008 till 4 miljarder kronor, med en årlig indexuppräknings enligt konsumentprisindex.

* i eget kapital ingår realiserade värdetförändringar med 1 534 mnr (1 428 mnr).

NOT 27 – AVSÄTTNINGAR

	2015	2014
Åtagande gentemot Kyrkans Pensionskassa för pensionsåtaganden enligt övergångsbestämmelser*		
Avsättning vid årets början	59 635	62 130
lanspråktaget belopp	-13 675	-2 495
Avsättning vid årets slut	45 960	59 635
Förmånsbestämd tjänstepension**		
Avsättning vid årets början	13 153	8 004
Ny avsättning	11 635	10 169
lanspråktaget belopp	-7 653	-5 020
Avsättning vid årets slut	17 134	13 153
Övriga pensionsåtaganden		
Avsättning vid årets början	135	290
lanspråktaget belopp	-6	-155
Avsättning vid årets slut	129	135
Riktat församlingsbidrag		
Avsättning vid årets början	240 533	197 289
Ny avsättning	0	100 000
Återfört belopp	0	-5 887
lanspråktaget belopp	-46 851	-50 868
Avsättning vid årets slut	193 682	240 533
<i>Varav</i>		
<i>2012 års avsättning (att nyttja tom år 2016)</i>	23 309	51 009
<i>2013 års avsättning (att nyttja tom år 2016)</i>	75 851	90 334
<i>2014 års avsättning (att nyttja tom år 2017)</i>	94 522	99 190
Summa:	193 682	240 533
Summa avsättningar:	256 906	313 456

* Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokamerala pensionsvillkor.

** Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda rätt till förmånsbestämd tjänstepension vid inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Planen redovisas som en avgiftsbestämd plan pga att den försäkras årligen och att vi inte har några aktuariella eller finansiella risker.

NOT 31 – ANSVARFÖRBINDELSER

Svenska kyrkan lämnar årligen bidrag och anslag till svenska och utländska samarbetspartners. Svenska kyrkans åtaganden grundas normalt på olika former av samarbetsavtal eller beslut av kyrkomöte eller kyrkostyrelse. Vissa av anslagen är direkt relaterade till en förväntan på att erhålla bidrag från andra organisationer eller myndigheter. Storleken på förväntade lämnade bidrag och anslag fastställs i allt väsentligt i en detaljbudget som beslutas av Kyrkostyrelsen året innan bidragsåret. Genom beslut om detaljbudgeten har samarbetsparten en välgrundad förväntan på att Svenska kyr-

NOT 28 – SKULD ERHÅLLNA EJ NYTTJADE BIDRAG

	2015	2014
Ej nyttjade offentliga bidrag		
Kyrkoantikvarisk ersättning	231 234	360 256
Sidabidrag	7 059	10 424
EU/ECHO bidrag	3 090	10 334
	241 383	381 014
Övriga ej nyttjade bidrag	38 076	16 501
Summa	279 460	397 515

Kyrkoantikvarisk ersättning

Skulden avser fördelade men ej rekvirerade medel per årsskiftet. Fördelade medel kan disponeras under en tvåårsperiod med möjlighet till ett års förlängning.

NOT 29 – UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2015	2014
Konsultarvoden IT drift/systemutveckling	6 676	11 599
Övriga konsultarvoden	4 727	5 456
Upplupna pesionspremie	7 935	6 600
Upplupna semesterlöner/löner	19 178	19 040
Upplupna sociala avgifter	7 784	7 398
Övriga upplupna kostnader	4 392	6 925
Förutbetalda intäkter	2 114	301
Summa	52 806	57 319

NOT 30 – STÄLLDA SÄKERHETER

	2015	2014
Spärrade bankmedel som säkerhet för bankgaranti	9 800	9 800
Summa	9 800	9 800

kan skall verkställa beslutade anslag. Bidragen är dock normalt förknippade med sådana villkor att Svenska kyrkan inte anser att de skall skuldföras i samband med beslutet. I 2016 (2015) års beslutade budget uppgår anslag och bidrag till 2 025 mnkr (1 997 mnkr) varav 1 518 mnkr (1 613 mnkr) beräknas kunna finansieras med bidrag från andra organisationer samt myndigheter i enlighet med redan ingångna avtal och beslut. Resterande del av beslutade anslag finansieras dels med gåvomedel dels med allmän utjämningsavgift samt övriga verksamhetsintäkter.

KYRKO- STYRELSEN

EN PRESENTATION AV STYRELSEN OCH DESS ARBETE

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter. Det gäller området omvärld och relationer där bland annat företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår, området stöd till stift och församlingar som bland annat innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, grundutbildningar, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder, gemensam information och administrativa stödfunktioner samt området normering, tillsyn och förvaltning.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ men får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i.

Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse som leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen företräder Trossamfundet Svenska kyrkan, till exempel genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen verkställer de uppdrag som kyrkomötet ger, och kan lämna skrivelser till kyrkomötet med olika förslag. Varje år lämnar kyrkostyrelsen verksamhetsplan och årsredovisning för den nationella nivån till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och fjorton ledamöter med lika många ersättare som väljs för en period om fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen. Kyrkostyrelsens ordförande är ärkebiskopen, och därtill finns två vice ordförande. Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli leds av generalsekreteraren, som utses av kyrkostyrelsen.

Enligt kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen bland annat:

- företräda Trossamfundet Svenska kyrkan,
- svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,
- stödja stiftens arbete för utveckling av församlinglivet,
- ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
- samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
- ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
- svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
- ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
- främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan samt
- verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv, som främjar dialog kring religion och livstolkning.

SVENSKA KYRKANS KYRKOSTYRELSE 2014–2017 (INKL ERSÄTTARE)

1. Ulla Rickardsson
2. Margareta Nisser Larsson
3. Georg Lagerberg
4. Margareta Carlenius
5. Lars Johansson
6. Per Eckerdal
7. Karl-Gunnar Svensson
8. Eric Muhl
9. Göran Karlsson
10. Helena Nordvall
11. Marta Axner Ims
12. Tommy Eriksson
13. Ylva Wahlström
14. Sofia Särdaqvist

15. Dag Sandahl
16. Wanja Lundby-Wedin
17. Mats Hagelin
18. Antje Jackelén
19. Anna Lundblad Mårtensson
20. Britt Sandström

21. Cecilia Brinck
22. Birgitta Halvarsson
23. Sven E Kragh
24. Birger Wernersson
25. Erik Sjöstrand
26. Nils Gärder

Saknas på bilden:
Olle Burell, Margareta Andersson,
Lars-Ivar Ericson och Katarina Wedin

STYRELSEN FÖR TROSSAMFUNDET SVENSKA KYRKAN

UPPSALA DEN 6 APRIL 2016

+ Antje Jackelén

ANTJE JACKELÉN
ORDFÖRANDE

WANJA LUNDBY-WEDIN

MATS HAGELIN

MARTA AXNER IMS

CECILIA BRINCK

OLLE BURELL

NILS GÄRDER

BIRGITTA HALVARSSON

LARS JOHNSSON

SVEN E. KRAGH

ANNA LUNDBLAD MÅRTENSSON

ERIC MUHL

ULLA RICKARSSON

ERIK SJÖSTRAND

KARL-GUNNAR SVENSSON

VÅR REVISIONSBERÄTTELSE HAR LÄMNATS

UPPSALA DEN 15 APRIL 2016

STAFFAN HOLMGREN
ORDFÖRANDE FÖR REVISIONEN

GÖTE KARLSSON

MARI LÖNNERBLAD

KARL-ERIK IVARSSON

FREDRIK NILSSON

LENNART SACRÉDEUS

STEFAN NORELL

AUKTORISERAD REVISOR GRANT THORNTON

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan
Org.nr. 252002-6135

Rapport om årsredovisningen

Vi har reviderat årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2015 med undantag för sidorna 3-32.

Kyrkostyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som kyrkostyrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Auktoriserade revisorn har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Övriga revisorer har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur trossamfundet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i trossamfundets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra förordningar samt kyrkoordningen

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även reviderat kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2015.

Kyrkostyrelsens ansvar

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt kyrkoordningen.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige och med iakttagande av särskilda föreskrifter i kyrkoordningen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i trossamfundet för att kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet gentemot trossamfundet eller handlat i strid med kyrkoordningen eller årsredovisningslagen.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Uppsala den 15 april 2016

Staffan Holmgren
Ordförande för revisionen

Göte Karlsson

Fredrik Nilsson

Karl Erik Ivarsson

Mari Lönnerblad

Lennart Sacrédeus

Stefan Norell
Auktoriserad revisor

FÖR DIG SOM VILL VETA MER

KONTAKT, ENGAGEMANG OCH RELATION

MER OM SVENSKA KYRKAN

Vill du engagera dig och hjälpa till att göra världen lite bättre? Har du frågor om livet, eller behöver du någon att prata med? Svenska kyrkan är en gemenskap och ett sammanhang där du kan möta andra och fördjupas i din tro. Ditt och andras engagemang och stöd är viktigt för kyrkan. Alla kan bidra på något sätt.

I Svenska kyrkans breda verksamhet är du välkommen, oavsett vem du är. Välkommen att höra av dig till din församling, kontaktuppgifter hittar du på svenskakyrkan.se. Du kan också höra av dig till informationsservice eller givarservice om du har frågor om verksamheten eller önskar att bidra.

LÄS MER OM SVENSKA KYRKAN

svenskakyrkan.se

KONTAKTA SVENSKA KYRKAN

E-post: info@svenskakyrkan.se

Tel: 018-16 96 00

Postadress: Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala

Svenska kyrkans informationsservice (knappval 2)

Givarservice: (knappval 1)

FÖR GÅVOR TILL DET INTERNATIONELLA ARBETET:

Plusgiro: 90 01 22-3

Bankgiro: 900-1223

Sid 5
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 7
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 10
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 12
Foto: Vatikanen

Sid 15
Foto: Paul Jeffrey/ACT

Sid 16
Foto: Linda Maria Thompson

Sid 18
Foto: Paul Jeffrey/ACT

Sid 21
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 22
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 23
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 25
Foto: Alex & Martin/IKON

Sid 27
Foto: Gustaf Helsing/IKON

Sid 28
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Martin Lindeborg

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 31
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 32
Foto: Magnus Aronson/IKON

Sid 59
Foto: Magnus Aronson/IKON

PRODUKTIONSFAKTA

TEXT: Kyrkokansliet

BILD: IKON, Svenska kyrkans bildbank, där inte annat anges

PROJEKTLEDARE: Thomas Ekelund, kyrkokansliet

REDAKTÖR: Marie Nordström, kyrkokansliet

BILDREDAKTÖR: Gustaf Hellsing, kyrkokansliet

PRODUKTION: Ineko AB

FÖR MER INFORMATION:

Informationsservice

Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala

E-POST: info@svenskakyrkan.se

TEL: 018-16 96 00

ARTIKELNUMMER: SKI5340

